

کنجہامی پنهان

احادیثی ارزشمند در ادکار بعد نماز

و آثار سودمند آنها

جمع آوری، ترجمہ و تدوین: احمد رضا انصاری

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

وَلَا تُحِیْطُ بِاَعْقَابِہِ

اَللّٰہِ الْعَلِیِّ الْعَظِیْمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ مَا يَعْبَوْنَ بِكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ... فرقان: ۷۷.

بگو اگر دعای شما نباشد خداوند من بشما اعتنا نخواهد کرد

فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْغَبْ (۹۴ | شرح - ۸۷)

پس هنگامی که از مهمتی فارغ می شوی به مهم دیگری پرداز، و به سوی پروردگارت توجه کن.

قال علی علیه السلام قال رسول الله ﷺ من أدى فريضة فله عند الله دعوة مستجابة. عيون أخبار الرضا عليه

السلام، ج ۲، ص: ۲۸

از مولا امیرالمومنین علیه السلام نقل است: رسول خدا ﷺ فرمود کسی که یک فريضة ادا کند مرتبه او نزد خداوند اینست که چون دعا کند مستجاب شود.

عن علی بن جعفر عن أخيه موسى عليه السلام عن أبيه عليه السلام قال: ما من مؤمن يؤدي فريضة من فرائض

الله إلا كان له عند أدائها دعوة مستجابة بحار الأنوار (ط - بيروت)، ج ۸۲، ص: ۳۲۲

در محاسن برقی بنقل از علی بن جعفر از برادرش حضرت موسی بن جعفر علیه السلام نقل کرده که ایشان از پدر بزرگوارش نقل فرموده که فرمودند هیچ مومنی نیست که نماز واجبی از واجبات الهی بخواند مگر اینکه نزد خدا برای او دعائی مستجاب در وقت انجام آن بر او هست

۱ - تعریف و تعبیر و تفسیر

مرحوم آیه الله العظمی خوئی میفرماید:

«و هو الاشتغال عقيب الصلاة بالدعاء أو الذكر أو التلاوة أو غيرها من الأفعال الحسنه مثل التفكير في عظمة الله و نحوه و مثل البكاء لخشيته الله أو للرغبة إليه و غير ذلك و هو من السنن الأكيدة و منافعه في الدين و الدنيا كثيرة؛» كتاب الصلاة، السيد الخوئی، ج ۴، ص ۴۱۹. العروه الوثقی سيد

اليزدی ج ۱، ص: ۷۰۳

تعقيب عبارت است از اینکه نماز گزار پس از ادای نماز به دعا، ذکر، تلاوت قرآن و اموری از این قبیل همچون تفکر در عظمت خداوند، گریه از ترس او به خاطر اشتیاق به او، پردازد که از سنت-های تاکید شده بوده، منافعی در دین و دنیا زیاد است

تعبیر تعقیب، در اخباری از زبان امام صادق (علیه السلام) به کار رفته چنانچه در روایات بعد ذکر میشود در سده های متمادی همواره رایج بوده است.

برخی در تفسیر آیه‌های «فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ، وَإِلَى رَبِّكَ فَارْغَبْ» شرح/سوره ۹۴، آیه ۷-۸. پس هنگامی که از کار مهمی فارغ می‌شوی به مهم دیگری پرداز! و به سوی پروردگارت توجه کن»، گفته اند این دو آیه را ناظر به تعقیبات دانسته‌اند.

عَنْ مَسْعَدَةَ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: كَانَ أَبِي يَقُولُ فِي قَوْلِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ وَإِلَى رَبِّكَ فَارْغَبْ - إِذَا قَضَيْتَ الصَّلَاةَ بَعْدَ أَنْ تُسَلِّمَ وَأَنْتَ جَالِسٌ فَانصَبْ فِي الدُّعَاءِ مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فَإِذَا فَرَغْتَ مِنَ الدُّعَاءِ فَارْغَبْ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ يَتَقَبَّلَهَا مِنْكَ (وسائل الشيعة، ج ۶، ص ۴۳۱، ح ۱).

از امام صادق - علیه السلام - نقل شده فرمودند پدرم پیوسته درباره فرموده خدا که فرموده «فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ وَإِلَى رَبِّكَ فَارْغَبْ» می‌فرمودند وقتی نماز خواندی بعد از سلام در حالیکه نشستنی متوجه دعا شووبه آن پرداز دعا در امر دنیا و آخرت وقتی از دعا فارغ شدی به سوی خدای تعالی توجه کن که خدا از تو آنرا قبول کند

۲- فضیلت تعقیب

در روایات وارده از اهل بیت علیهم‌السلام کلمات فراوان و ارزشمندی در اهمیت تعقیب بعد نمازهای واجب، شده مثل

قال اميرالمومنين عليه السلام..... إذا فرغ أحدكم من الصلاة فليرفع يديه إلى السماء و لينصب في الدعاء بحار الأنوار (ط - بيروت)، ج ۸۲، ص: ۳۱۸

از امام امیرالمومنین علیه السلام منقول است در ضمن حدیثی فرمودند: هر کس از شما از نماز فارغ شود پس باید دستهای خود را بلند کند به سوی آسمان و خود را به تعب و ورنج افکند در دعا.

عن أبي عبد الله عليه السلام قال: التعقيب أبلغ في طلب الرزق من الضرب في البلاد. - يعني بالتعقيب الدعاء بعقب الصلاة. وسائل الشيعة، ج ۶، ص: ۴۲۹

امام صادق علیه السلام فرمودند: تعقیب (یعنی دعا پشت سر نمازها) از تلاش در شهرها در جهت جستجوی بر روزی رساتراست

عن أبي عبد الله عليه السلام قال: ما عالج الناس شيئاً أشد من التعقيب. وسائل الشيعة، ج ۶، ص: ۴۲۹

از امام صادق علیه‌السلام نقل است فرمودند چیزی قویتر از تعقیب (بعد نمازها) برای معالجه مردم (از مریضها) نیست (تعقیب در معالجه و درمان اثر بالایی دارد)

عن أبي عبد الله عليه السلام «مَنْ صَلَّى صَلَاةً فَرِيضَةً، وَ عَقَّبَ إِلَى آخِرِي، فَهُوَ ضَيْفُ اللَّهِ، وَ حَقٌّ عَلَى اللَّهِ أَنْ يُكْرِمَ ضَيْفَهُ» (الكافي (ط - دارالحدیث)، ج ۶، ص ۲۳۰، ح ۳۲).

از امام صادق - علیه السلام - روایت است که فرمود:

کسی که پس از نماز واجب به تعقیب بنشیند تا وقت نماز دیگر، مهمان خداست و بر خدا حق است که مهمانش را گرامی دارد.

جعفر بن محمد الصادق علیه السلام عن أبيه عليه السلام عن آبائه عليهم السلام أنه قال قال رسول الله صلى الله عليه وآله من جلس في مصلاه ثانياً رجلاه يذكر الله وكل الله به ملكاً فقال له أزدد شرفاً تكتب لك الحسنات و تمحي عنك السيئات و تبني لك الدرجات حتى تنصرف فلاح السائل و نجاح المسائل، ص: ۱۶۴

در روایت آمده که حضرت صادق علیه السلام به نقل از پدر بزرگوارش از پدران بزرگوارش لیهم السلام فرمود که رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

«هر کس در جایی که نماز می خواند، پاهایش را روی هم بگذارد و بنشیند و خدا را یاد کند، خداوند فرشته‌ای را به او می‌گمارد که به او می‌گوید: شرافت افزون باد، حسنات برای تو نوشته می‌شود، و گناهانت پاک می‌گردد، و درجاتی برای تو پایه‌گذاری می‌گردد، تا اینکه تعقیب نماز را به پایان برده و از آن منصرف شوی.»

رَوَى عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ قَالَ إِذَا فَرَّغَ الْعَبْدُ مِنَ الصَّلَاةِ وَ لَمْ يَسْأَلِ اللَّهَ تَعَالَى حَاجَةً يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى لِمَلَائِكَتِهِ انظُرُوا إِلَى عَبْدِي فَقَدْ أَدَّى فَرِيضَتِي وَ لَمْ يَسْأَلْ حَاجَتَهُ مِنِّي كَأَنَّهُ قَدْ اسْتَعْنَى عَنِّي خُذُوا صَلَاتَهُ فَأَضْرِبُوا بِهَا وَجْهَهُ مُسْتَدْرِكِ الْوَسَائِلِ ج : ۵ ص : ۲۹

از پیامبر اکرم ﷺ نقل است فرمودند وقتی بنده از نماز فارغ میشود و از خدا حاجتی طلب نمی کند خدا به ملائکه اش میفرماید بنده من توجه کنید که نماز واجبش را انجام داد و از من حاجتی درخواست نکرد گویا از من خود را از من بی نیاز میدانند نمازش را بگیرد و به چهره و صورتش بزیند (بگوید)

-الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ آبَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ جَلَسَ فِي مُصَلَّاهُ ثَانِيًا رَجُلُهُ يَذْكُرُ اللَّهَ وَ كَلَّ اللَّهُ تَعَالَى بِهِ مَلَكًا فَقَالَ لَهُ أَزْدَدُ شَرَفًا تُكْتَبُ لَكَ الْحَسَنَاتُ وَ تُمْحَى عَنكَ السَّيِّئَاتُ وَ تُبْنَى لَكَ الدَّرَجَاتُ حَتَّى تَنْصَرِفَ مُسْتَدْرِكِ الْوَسَائِلِ ج : ۵ ص : ۲۹

امام صادق علیه السلام از پدران گرامش علیهم السلام از پیامبر خدا صلی الله علیه و آله نقل میفرماید که فرمودند کسیکه در مکان نمازش (سجاده اش) دو زانو بنشیند در حالیکه ذکر الهی میگوید، خداوند تعالی فرشته ای بر او بگمارد که به او بگوید شرافت و بزرگی زیاد کن (عزت و شرافتت زیاد شد) بر تو حسنات نوشته و سیئات و بدیها از تو دور شود بر تو درجاتی از بهشت نوشته (و ثبت شد تا زمانی که از کار و عملت) منصرف شوی

این در حالی است که بارها گوشزد شده است که نماز گزار باید هر آنچه را خواهش دارد، از خداوند بخواهد و دعا کند

*عن الصادق علیه السلام «انّ الله فرض علیکم الصلوة فی احبّ الاوقات الیه، فاسألوا الله حوائجکم عقیب فرائضکم». عده الداعی ص ۱۷ (وسائل الشیعة، ج ۶، ص ۴۳۱، ح ۱).

از امام صادق - علیه السلام - روایت است که فرمود:

«خداوند متعال در ساعاتی نماز را بر شما واجب ساخت که محبوبترین اوقات نزد اوست، پس بعد از انجام نماز، از خدا حاجاتتان را درخواست کنید.»

در روایات گفته شده است که دعا پس از نماز فریضه، بر نماز نافله رجحان دارد.

عن ابي جعفر علیه السلام قال: الدعاء بعد الفریضة افضل من الصلاة تنفلا. الکافی (ط - الإسلامیة)، ج ۳، ص: ۳۴۲

کلینی ره در کافی باسند معتبر از امام باقر علیه السلام نقل کرده فرمود دعا بعد نماز واجب برتر از نماز نافله و مستحبی است

بر پایه روایات، دعا پس از نمازهای فریضه به خصوص فجر، ظهر و مغرب، مستجاب است.

قال أبو عبد الله علیه السلام یستجاب الدعاء فی اربعه مواطن فی الوتر و بعد الفجر و بعد الظهر و بعد المغرب. الکافی (ط - الإسلامیة)، ج ۳، ص: ۳۴۳

امام صادق علیه السلام فرمود دعا در چهار جایگاه مستجاب میشود

اول در وتر (ارکعت آخر نماز شب)

دوم بعد فجر (یا بعد نماز صبح در اول وقت)

سوم: بعد ظهر (زوال خورشید یا بعد نماز ظهر در اول وقت)

چهارم: بعد مغرب (نماز در اول وقت مغرب)

قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام الْجُلُوسُ بَعْدَ صَلَاةِ الْغَدَاةِ فِي التَّعْقِيبِ وَالدُّعَاءِ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ أْبْلَغُ فِي طَلَبِ

الرِّزْقِ مِنَ الضَّرْبِ فِي الْأَرْضِ تَهْذِيبُ ٩٤/١

امام صادق عليه السلام فرمودند نشستن در تعقیب و دعا بعد نماز صبح تا وقت طلوع خورشید در جستجوی روزی رفتن کار ساز تر از تلاش در زمین برای رسیدن به روزی است

۳- مشهورترین تعقیب

گفتن اذکار مکرر پس از نماز، به اشکال گوناگون مطرح شده است، اما مشهورترین و مؤکدترین آن‌ها در تعقیب هر نماز، تسبیحات حضرت زهرا (علیها السلام) است که مشتمل بر ۳۴ تکبیر، ۳۳ الحمد لله و ۳۳ سبحان الله است

عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ مَا عَبْدَ اللَّهَ بِشَيْءٍ مِنَ التَّحْمِيدِ أَفْضَلَ مِنْ تَسْبِيحِ فَاطِمَةَ عليها السلام وَ لَوْ كَانَ شَيْءٌ أَفْضَلَ مِنْهُ لَنَحَلَهُ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وسلم فَاطِمَةَ عليها السلام الْكَافِي ج : ٣ ص : ٣٤٣ بحار الأنوار (ط) -

بیروت)، ج ۸۲، ص: ۳۱۸

چیزی در ستایش و حمد الهی برتر از تسبیح فاطمه عليها السلام نیست اگر چیزی برتر بود آنرا پیامبر صلى الله عليه وآله وسلم به فاطمه عليها السلام هدیه میداد

عَنْ أَبِي خَلْفِ الْقَمَاطِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ تَسْبِيحُ فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ عليها السلام فِي كُلِّ يَوْمٍ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ صَلَاةِ أَلْفِ رَكْعَةٍ فِي كُلِّ يَوْمٍ. ثَوَابُ الْأَعْمَالِ وَ عِقَابُ الْأَعْمَالِ، النَّص،

ص: ۱۶۳

ابو خالد قماط می گوید که از امام صادق علیه السلام شنیدم که فرمود: تسبیح حضرت فاطمه زهراء علیها السلام پس از هر نماز در نزد من از هزار رکعت نماز در هر روز محبوبتر است. -

قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام مَنْ سَبَّحَ تَسْبِيحَ فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ عليها السلام قَبْلَ أَنْ يَثْنِيَ رَجُلِيهِ مِنْ صَلَاةِ الْفَرِيضَةِ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ وَ لِيَبْدَأُ بِالتَّكْبِيرِ الْكَافِي ج : ٣ ص : ٣٤٢

از امام صادق عليه السلام نقل است فرمودند: کسیکه بعد از نماز واجب پیش از آنکه از جای برخیزد، تسبیح حضرت زهرا عليها السلام را بگوید، خداوند او را خواهد آمرزید، و اول با «الله أكبر» شروع کند

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ يَا أَبَا هَارُونَ إِنَّا نَأْمُرُ صِبْيَانَنَا بِتَسْبِيحِ فَاطِمَةَ عليها السلام كَمَا نَأْمُرُهُمْ بِالصَّلَاةِ

فَأَلْزَمَهُ فَإِنَّهُ لَمْ يُلْزِمَهُ عَبْدٌ فَشَقِيَ الْكَافِي ج : ٣ ص : ٣٤٣

از امام صادق علیه السلام نقل است به ابوهارون مکفوف فرمودند: ای اباهارون ما اهل بیت فرزندان کوچک خود را به تسبیح حضرت زهرا علیها السلام دستور میدهم چنانچه دستور به (انجام) نماز می‌کنیم پس ملازم آن باش (بر انجام همیشگی آن همت کن) که کسیکه ملازم آن نباشد شقی و نگون بخت شود

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ مَنْ سَبَّحَ اللَّهَ فِي دُبُرِ الْفَرِيضَةِ تَسْبِيحَ فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ علیها السلام الْمِائَةَ مَرَّةً وَ اتَّبَعَهَا بِلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ الْكَافِيَ ج : ۳ ص : ۳۴۲

از امام صادق علیه السلام نقل است فرمودند: کسیکه بعد از نماز واجب ، تسبیح حضرت زهرا آنصدا بار را بگوید و دنبال آن (آخرش) لا اله الا الله بیاورد خداوند او را خواهد آمرزید

در عین حال، به طور کلی به اذکار گوناگون از تمجید و حمد و تسبیح و تهلیل و صلوات بر پیامبر (صلی الله علیه و اله و سلم) امر شده است.

عَنْ حَرِثِ بْنِ مَغِيرَةَ نَصْرِي قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ الصَّادِقَ علیه السلام يَقُولُ مَنْ قَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ أَرْبَعِينَ مَرَّةً فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ فَرِيضَةٍ قَبْلَ أَنْ يَثْنِيَ رَجُلِيهِ ثُمَّ سَأَلَ اللَّهَ أُعْطِيَ مَا سَأَلَ الْأَمَالِي (لِلصَّدُوقِ)، النص، ص: ۱۸۳

. حرث بن مغیره نصری گفت شنیدم امام صادق علیه السلام میفرمود هر که پس از نماز واجب پیش از آنکه پای خود را بلند کند چهل بار بگوید سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا الله و الله اکبر هر چه از خدا خواهد باو عطا کند..

عَنْ الرِّضَا علیه السلام أَنَّهُ صَحِبَهُ فِي سَفَرٍ فَكَانَ يَقُولُ بَعْدَ كُلِّ صَلَاةٍ يُقَصِّرُهَا سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ ثَلَاثِينَ مَرَّةً وَ يَقُولُ هَذَا تَمَامُ الصَّلَاةِ وَسَائِلُ الشَّيْعَةِ ج : ۸ ص : ۵۲۳

از امام رضا علیه السلام نقل است که شخصی در سفر حضرت را همراهی ن بود که بعد هر نمازی که شکسته میخواند ۳۰ بار میفرمود سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ و میفرمود این سبب تمامیت نماز است

قَالَ الْفَقِيهَ الْعَسْكَرِيُّ علیه السلام يَجِبُ عَلَى الْمُسَافِرِ أَنْ يَقُولَ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ يُقَصِّرُ فِيهَا سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ ثَلَاثِينَ مَرَّةً لِتَمَامِ الصَّلَاةِ. وَسَائِلُ الشَّيْعَةِ، ج ۸، ص: ۵۲۳

از امام عسگری علیه السلام نقل است فرمودند بر مسافر واجب است به عدد هر نماز قصر شده ای (نمازهای ظهر، عصر و عشاء) ۳۰ مرتبه بگوید «سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ».

۴- ادعیه وارده در پشت هر نماز

در این باره ادعیه مأثوریه نیز وارد شده که از مشهورترین آن‌ها در منابع امامیه، «اللهم انی اسألك من کل خیر احاط به علمک...» یاد کرد که در روایات توصیه شده است.

عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: أَقَلُّ مَا يُجْزِيكَ مِنَ الدُّعَاءِ بَعْدَ الْفَرِيضَةِ أَنْ تَقُولَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ كُلِّ خَيْرٍ أَحَاطَ بِهِ عِلْمُكَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ كُلِّ شَرٍّ أَحَاطَ بِهِ عِلْمُكَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ عَافِيَتَكَ فِي أُمُورِي كُلِّهَا وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ خِزْيِ الدُّنْيَا وَعَذَابِ الآخِرَةِ. الكافي (ط - الإسلامية)، ج ۳، ص: ۳۴۳

زراره از امام باقر نقل میکند فرمود کمترین چیزی که تو را کفایت میکند از دعا خواندن بعد نماز این است که بگویی: «خدا یا از تو درخواست میکنم از هر خوبی ای که علم تو به آن احاطه دارد و به تو پناه میبرم از هر شر و بدی ای که علم تو به آن احاطه دارد و خدا یا از تو درخواست میکنم سلامتی و عافیت در همه امور و مسائل جاری در زندگی ام و به تو پناه میبرم از خواری در دنیا و عذاب آخرت.»

برخی منابع روایی و فقهی بر این نکته تأکید دارند که اذکار و ادعیه مأثور بر غیر آن فضیلت دارند.

یابه قرائت و سور مثل توحید یا آیه الکرسی پس از نماز فریضه توصیه شده است.

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ فَلَا يَدْعُ أَنْ يَقْرَأَ فِي دُبُرِ الْفَرِيضَةِ بَقُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ فَإِنَّهُ مَنْ قَرَأَهَا جَمَعَ اللَّهُ لَهُ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَغَفَرَ لَهُ وَلِوَالِدَيْهِ وَمَا وَكَلَدًا بَحَارِ الْأَنْوَارِ ج : ۸۳ ص : ۲۷

ابو بکر حضرمی روایت کرده است که امام صادق علیه السلام فرمود: کسی که به خدا و روز قیامت ایمان دارد، تلاوت سوره قل هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ را در پایان نمازهای واجب خود ترک نمی‌کند، زیرا هر کس این سوره را تلاوت کند خداوند خیر دنیا و آخرت را به او ارزانی می‌دارد و او و پدر و مادر او و فرزندان آن پدر و مادر را می‌آمرزد.

عَنْ عَلِيِّ عليه السلام أَنَّهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله يَقُولُ: مَنْ قَرَأَ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ مَكْتُوبَةٍ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ مِائَةً مَرَّةً جَازَ الصِّرَاطَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ عَنِ يَمِينِهِ ثَمَانِيَةٌ أَذْرُعٍ وَ عَنِ شِمَالِهِ ثَمَانِيَةٌ أَذْرُعٍ وَ جَبْرَائِيلُ آخِذٌ بِحُجْرَتِهِ وَ هُوَ يَنْظُرُ فِي النَّارِ يَمِينًا وَ شِمَالًا فَمَنْ رَأَى فِيهَا مِمَّنْ يَعْرِفُهُ دَخَلَ بِذَنْبٍ غَيْرِ شِرْكٍَ أَخَذَ بِيَدِهِ فَأَدْخَلَهُ الْجَنَّةَ بِشَفَاعَتِهِ بَحَارِ الْأَنْوَارِ (ط - بيروت)، ج ۸۳، ص: ۳۶

از علی عليه السلام نقل است پیامبر اکرم صلى الله عليه وآله فرمودند: کسیکه بعد نماز واجب، صدمرتبه قل هو الله احد را بخواند روز قیامت از صراط میگذرد در حالیکه از دست راستش ۸ ذراع و از دست چپش ۸ ذراع (از آتش فاصله دارد) و جبرئیل دامنش را بگیرد در حالیکه او در راست و چپش در آتش نگاه میکند پس هر کسی را نگاه کند و او اهل گناهی غیر شرک باشد دستش را بگیرد و خداوند به شفاعت او آن شخص را وارد بهشتش کند

عَنْ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَا عَلِيُّ أَقْرَأُ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ آيَةَ الْكُرْسِيِّ فَإِنَّهُ لَا يُحَافِظُ عَلَيْهَا إِلَّا نَبِيٌّ أَوْ صِدِّيقٌ أَوْ شَهِيدٌ مُسْتَدْرِكُ الْوَسَائِلِ وَ مُسْتَنْبِطُ الْمَسَائِلِ، ج ٥، ص: ٦٨

از امیرالمومنین عليه السلام نقل است فرمودند پیامبر ﷺ به من فرمودند ای علی ورا حفظ کن بعد هر نماز آیه الکرسی بخوان که غیر پیامبر الهی و انسان راستگو یا شهید بر این کار مواظبت ندارند

عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: مَنْ قَرَأَ آيَةَ الْكُرْسِيِّ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ مَكْتُوبَةٍ تَقَبَّلَتْ صَلَاتُهُ وَ يَكُونُ فِي أَمَانِ اللَّهِ وَ يَعِصِمُهُ اللَّهُ مُسْتَدْرِكُ الْوَسَائِلِ وَ مُسْتَنْبِطُ الْمَسَائِلِ، ج ٥، ص: ٦٨

از پیامبر ﷺ نقل است فرمودند گسیکه بعد هر نماز آیه الکرسی بخواند نمازش قبول شود و در امان خدا باشد و خدا او را حفظ میکند

عَنْ رَجُلٍ سَمِعَ أَبَا الْحَسَنِ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ مَنْ قَرَأَ آيَةَ الْكُرْسِيِّ عِنْدَ مَنَامِهِ لَمْ يَخَفِ الْفَالِجَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ وَ مَنْ قَرَأَهَا فِي دُبُرِ كُلِّ فَرِيضَةٍ لَمْ يَضُرَّهُ ذُو حِمَّةٍ الْكَافِي (ط - الإسلامية)، ج ٢، ص: ٦٢١

از مردی نقل است گفت از امام رضا علیه السلام شنیدم فرمود: هر که آیه الکرسی را هنگام خواب تلاوت کند، - اگر خدا خواهد - از فلج شدن ترسی نخواهد داشت و هر که آن را پس از هر نماز تلاوت کند، هیچ گزنده‌ای به او آسیب نخواهد رساند.

رَوَى عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ قَالَ سَمِعْتُ نَبِيَّكُمْ عَلِيَّ أَعْوَادِ الْمَنْبَرِ وَ هُوَ يَقُولُ مَنْ قَرَأَ آيَةَ الْكُرْسِيِّ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ مَكْتُوبَةٍ لَمْ يَمْنَعَهُ مِنْ دُخُولِ الْجَنَّةِ إِلَّا الْمَوْتُ وَ لَا يُوَاطِبُ عَلَيْهَا إِلَّا صِدِّيقٌ أَوْ عَابِدٌ وَ مَنْ قَرَأَهَا إِذَا أَخَذَ مَضْجَعَهُ آمَنَهُ اللَّهُ عَلَى نَفْسِهِ وَ جَارِهِ وَ جَارِ جَارِهِ وَ الْأَنْبِيَاءِ حَوْلَهُ مَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ ٢٨٨ ص: ٢٨٧

از امیر مؤمنان عليه السلام از پیامبر ﷺ شنیدم که بالای منبر میفرمود: هر که پس از هر نماز واجب آیه الکرسی بخواند، هیچ چیز جز مرگ فاصله بین او و بهشت نخواهد بود، و جز مردم صدیق و عابد بر این کار مواظبت نخواهند کرد، و هر کس در بستر خواب آن را بخواند خداوند او و همسایه‌ها و خانه‌های اطرافش را در امان بدارد.

*دعای عقب نمازها موثر در زیادتی حافظه

عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَحْفَظَ كُلَّمَا تَسْمَعُ وَ تَقْرَأُ فَادْعُ بِهَذَا الدُّعَاءِ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ وَ هُوَ سُبْحَانَ مَنْ لَا يَعْتَدِي عَلَى أَهْلِ مَمْلَكَتِهِ سُبْحَانَ مَنْ لَا يَأْخُذُ أَهْلَ الْأَرْضِ

بِأَلْوَانِ الْعَذَابِ سُبْحَانَ الرَّءُوفِ الرَّحِيمِ اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِي فِي قَلْبِي نُورًا وَبَصْرًا وَفَهْمًا وَعِلْمًا إِنَّكَ عَلَيَّ

كُلُّ شَيْءٍ قَدِيرٌ مُسْتَدْرِكُ الْوَسَائِلِ وَ مُسْتَنْبِطُ الْمَسَائِلِ / ج ۵ / ۸۲ / ۲۲ ص : ۶۹

از پیامبر اکرم ﷺ نقل است به امیرالمومنین عليه السلام فرمودند: اگر خواستی هر چه میشنوی حفظ شوی و آنرا بخوانی بعد هر نمازی این دعا را بخوان: سُبْحَانَ مَنْ لَا يَغْتَدِي عَلَيَّ أَهْلَ مَمْلَكَتِهِ سُبْحَانَ مَنْ لَا يَأْخُذُ أَهْلَ الْأَرْضِ بِالْوَانِ الْعَذَابِ سُبْحَانَ الرَّءُوفِ الرَّحِيمِ اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِي فِي قَلْبِي نُورًا وَبَصْرًا وَفَهْمًا وَعِلْمًا إِنَّكَ عَلَيَّ كُلُّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

*دعای، باسفار ش جبرئیل عليه السلام به یوسف پیامبر عليه السلام

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: جَاءَ جَبْرَائِيلُ عليه السلام إِلَى يُوسُفَ عليه السلام فِي السِّجْنِ وَقَالَ قُلْ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ فَرِيضَةُ اللَّهِ اجْعَلْ لِي فَرْجًا وَمَخْرَجًا وَارْزُقْنِي مِنْ حَيْثُ أَحْتَسِبُ وَمِنْ حَيْثُ لَا أَحْتَسِبُ الْكَافِي

(ط - الإسلامية)، ج ۲، ص: ۵۴۹

حضرت صادق علیه السلام: جبرئیل عليه السلام در زندان بر یوسف عليه السلام نازل شد و بوی گفت: ای یوسف پس از هر نماز واجب بگو خداوندا در کارم فرج و گشایشی قرار ده و از جایی که گمان دارم و از جای بیگمان مرا روزی مقرر فرما.

*دعای بعد نمازها جهت اداء و پرداخت دین دنیا و آخرت

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْفَضْلِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنَّ عَلَيَّ دَيْنًا كَثِيرًا وَ لِي عِيَالٌ وَ لَا أَقْدِرُ عَلَيَّ الْحَجَّ فَعَلَّمَنِي دُعَاءً أَدْعُو بِهِ فَقَالَ عليه السلام قُلْ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ مَكْتُوبَةٍ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَقْضِ عَنِّي دَيْنَ الدُّنْيَا وَ دَيْنَ الْآخِرَةِ فَقُلْتُ لَهُ أَمَا دَيْنُ الدُّنْيَا فَقَدْ عَرَفْتَهُ فَمَا دَيْنُ الْآخِرَةِ

فَقَالَ دَيْنُ الْآخِرَةِ الْحَجُّ. معانی الأخبار، النص، ص: ۱۷۵

عبد الله بن فضل هاشمی گوید: به امام صادق علیه السلام عرض کردم بدهی زیادی بر عهده من است، نان خور فراوان دارم، و نمی توانم به حج بروم دعائی مرا بیاموز تا آن را بخوانم. فرمود: در تعقیب هر نماز واجب این دعا را بخوان: «پروردگارا بر محمد و آل محمد درود فرست و بدهکاری دنیا و آخرت را از من کار سازی فرمای.» عرض کردم؛ وام دنیا را شناخته ام ولی وام آخرت چیست؟ فرمود: حج وام آن سرای می باشد.

* حسابرسی باوزنه پر و سنگین (در کفه حسنات)، در قیامت

قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ أَرَادَ أَنْ يُكْتَالَ لَهُ بِالْمِكْيَالِ الْأَوْفَى، فَلْيَقُلْ فِي دُبْرِ كُلِّ صَلَاةٍ
سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ وَ سَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. بحار الأنوار
(ط - بيروت)، ج ۸۳، ص: ۲۳

امیرالمومنین علیه السلام فرمودند: هر کس بخواهد روز قیامت باوزنه پر و سنگین وزن شود پس بعد هر نماز بگوید «سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ
عَمَّا يَصِفُونَ وَ سَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.»

* برای شفا یافتن از هر مرض و درد جسمانی

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام دُعَاءٌ يُدْعَى بِهِ فِي دُبْرِ كُلِّ صَلَاةٍ تُصَلِّيَهَا فَإِنْ كَانَ بِكَ دَاءٌ مِنْ سَقَمٍ وَ وَجَعٍ
فَإِذَا قَضَيْتَ صَلَاتَكَ فَأَمْسَحْ بِبَيْدِكَ عَلَى مَوْضِعِ سُجُودِكَ مِنَ الْأَرْضِ وَ ادْعُ بِهِذَا الدُّعَاءِ وَ أَمْرٌ بِبَيْدِكَ
عَلَى مَوْضِعِ وَجَعِكَ سَبْعَ مَرَّاتٍ تَقُولُ يَا مَنْ كَبَسَ الْأَرْضَ عَلَى الْمَاءِ وَ سَدَّ الْهَوَاءَ بِالسَّمَاءِ وَ اخْتَارَ
لِنَفْسِهِ أَحْسَنَ الْأَسْمَاءِ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ افْعَلْ بِي كَذَا وَ كَذَا وَ ارْزُقْنِي كَذَا وَ كَذَا وَ
عَافِنِي مِنْ كَذَا وَ كَذَا الْكَافِي (ط - الإسلامية)، ج ۳، ص: ۳۴۵

از امام صادق علیه السلام نقل است فرمودند: «دعائی است که بعد هر نمازی میخوانی خوانده شود پس اگر درد و مرضی در تو باشد وقتی نماز
خواندی پس دستت رابه محل سجده ات از زمین (مهرت) بکش و دستت را ۷ بار به محل دردت بکش و بگو «ای خدائیکه زمین
رابروی آب پهن نمودی و هوای آسمان را بوسیله آسمان پوشاندی و بهترین نامها را بر خودت انتخاب نمودی بر محمد و آل محمد درود
بفرست و بامن فلان کارها را بکن و فلان روزیها (روزی حلال و وسیع) رابه من روزی بده و از فلان درد ما را عافیت و سلامتی بده

* نگاه خاص خدا همراه بر آورده شدن حوائج و آمرزش گناهان

عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سِنَانٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام يَقُولُ لَمَّا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يُنْزِلَ هَذِهِ الْآيَاتِ تَعَلَّقَنَ
بِالْعَرْشِ وَ قُلْنَا يَا رَبِّ تَنْزِلْنَا عَلَى أَهْلِ الْخَطَايَا وَ الذُّنُوبِ فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْنَا أَنْ أَنْزِلْنَا فَوَ عِزَّتِي وَ
جَلَالِي لَا يَتْلُوَنَّ أَحَدٌ مِنْ شِيعَةِ آلِ مُحَمَّدٍ دُبْرَ كُلِّ صَلَاةٍ إِلَّا أَسْكَنْتَهُ حَظِيرَةَ الْقُدْسِ عَلَى مَا كَانَ فِيهِ
وَ نَظَرْتُ إِلَيْهِ بَعَيْنِ الْمَكْنُونَةِ فِي كُلِّ يَوْمٍ سَبْعِينَ نَظْرَةً أَفْضَى لَهُ مَعَ كُلِّ نَظْرَةٍ سَبْعِينَ حَاجَةً أَذْنَاهَا
الْمَغْفِرَةُ وَ الْآيَاتُ هِيَ أُمُّ الْكِتَابِ وَ آيَةُ الْكُرْسِيِّ وَ شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَ قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ

مشكاة الأنوار فی غرر الأخبار النص ۹۲ الفصل الخامس ص: ۹۱

از عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ روایت شده گفت: شنیدم ابا عَبْدِ اللَّهِ امام صادق علیه السلام فرمودند وقتی خداوند تعالی خواست این آیات را نازل کند به عرش چسبیده و معلق بودند و گفتند خدا یا ما را براهل خطایا و لغزشها و گناهان فرو میفرستی؟ پس خدا به ایشان وحی کرد که به عزت و جلالم قسم هیچکدام از شیعیان آل محمد متعهد نمیشود پشت هر نمازی (این آیات را بخواند) مگر اینکه او در جایگاه بلندی ساکن میکنم و با در هر روز ۷۰ بار به او، توحه خاص به او عنایت میکنم که با هر کدام از این نگاهها هفتاد حاجت او را بر آورم که کوچکترین آنها مغفرت و آمرزش او باشد

این آیات عبارتند از سوره حمد و آیه الکرسی و شهد الله ۱۸ آل عمران) و قل اللهم (۲۶ آل عمران)

* وظیفه مسافر بعد نمازهای شکسته

عن ابن بکیر قال: سألت أبا عبد الله عليه السلام عن الرجل و من كان سفره معصية لله عز و جل فعليه التمام في الصلاة و الصوم و على المسافر أن يقول في دبر كل صلاة يقصرها - سبحان الله و الحمد لله و لا إله إلا الله و الله أكبر ثلاثين مرة لتمام الصلاة. روضه المتقين في شرح من لا

يحضره الفقيه (ط - القديمة)، ج ۲، ص: ۶۴۵

راوی گوید از امام صادق علیه السلام سؤال کردم درباره مرد و شخصیکه (مسافریکه) سفرش معصیت الهی است او وظیفه اش در نماز و روزه تمام خواندن (وروزه گرفتن) است امبر مسافراست که بعد هر نمازی که شکسته می خواند (نمازهای ۴ رکعتی) برای (جبران نقیصه و) تمامی و کمال نمازها

* وظیفه ای بعد هر نماز، برای کامل شدن ایمانها

عن مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ الدَّيْلَمِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام فَقُلْتُ لَهُ جُعِلْتُ فِدَاكَ إِنْ شِيعَتَكَ تَقُولُ إِنْ الْإِيْمَانَ مُسْتَقَرٌّ وَ مُسْتَوْدَعٌ فَعَلَّمَنِي شَيْئاً إِذَا أَنَا قُلْتُهُ اسْتَكْمَلْتُ الْإِيْمَانَ قَالَ قُلْ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ فَرِيضَةٌ رَضِيَتْ بِاللَّهِ رَبًّا وَ بِمُحَمَّدٍ نَبِيًّا وَ بِالْإِسْلَامِ دِينًا وَ بِالْقُرْآنِ كِتَابًا وَ بِالْكَعْبَةِ قِبْلَةً وَ بِعَلِيِّ وَ لِيٍّ وَ إِمَامًا وَ بِالْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ وَ الْأَئِمَّةِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمُ اللَّهُمَّ إِنِّي رَضِيْتُ بِهِمْ أُمَّةً فَارْضِنِي لَهُمْ إِنَّكَ عَلَيَّ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ*. بحار الأنوار (ط - بيروت)، ج ۸۳، ص: ۴۲

از مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ الدَّيْلَمِيِّ نقل است: پرسیدم از امام ابا عَبْدِ اللَّهِ امام صادق علیه السلام جانم بفدایت سبعیانیت میگویند ایمان بردو قسم ثابت و امانی است پس به من چیزی یادده که وقتی آنرا گفتم ایمانم کامل شود فرمود بعد هر نماز واجب بگو

« رَضِيْتُ بِاللَّهِ رَبًّا وَبِمُحَمَّدٍ نَبِيًّا وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا وَبِالْقُرْآنِ كِتَابًا وَبِالْكَعْبَةِ قِبْلَةً وَبِعَلِيٍّ وَلِيًّا وَإِمَامًا وَبِالْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ وَالْأَئِمَّةِ صَلَوَاتِ اللَّهِ عَلَيْهِمُ اللَّهُمَّ إِنِّي رَضِيْتُ بِهِمْ أُنْمَةً فَارْضِنِي لَهُمْ إِنَّكَ عَلِيُّ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ*»

*دعای (بعد نمازها) که باعث میشود انسان، مال و خاندانش زیر بال جبرئیل علیه السلام محفوظ میماند

– عن أبي عبد الله عليه السلام قال: من قال في دبر الفريضة – أستودع الله العظيم الجليل نفسي و أهلي و ولدي و من يعينني أمره و أستودع الله المرهوب المخوف المتضعع لعظمته كل شيء نفسي و أهلي و مالي و ولدي و من يعينني أمره حف بجناح من أجنحة جبرئيل عليه السلام و حفظ في نفسه و أهله و ماله. الكافي (ط – الإسلامية)، ج ۲، ص: ۵۷۳

حضرت صادق علیه السلام فرمود: هر که دنبال نماز واجب بگوید

«استودع الله العظيم الجليل نفسي و أهلي و ولدي و من يعينني أمره و أستودع الله المرهوب المخوف المتضعع لعظمته كل شيء نفسي و أهلي و مالي و ولدي و من يعينني أمره»

در زیر یکی از بالهای جبرئیل علیه السلام درآید و خودش و خاندان و مالش محفوظ ماند.

* هر کس بخوهد خداوند در قیامت او را بر اعمال بدوزشش نگه ندارد و دیوانی (از کتاب اعمال)

بر او باز نشود بعد هر نماز این دعا را بخواند

– عن النبي صلى الله عليه وآله قال: مَنْ أَرَادَ أَنْ لَا يَقِفَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى قَبِيحِ أَعْمَالِهِ وَ لَا يُنْشَرَ لَهُ دِيْوَانٌ فَلْيَقْرَأْ هَذَا الدُّعَاءَ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ وَ هُوَ اللَّهُمَّ إِنَّ مَغْفِرَتَكَ أَرْجَى مِنْ عَمَلِي وَ إِنَّ رَحْمَتَكَ أَوْسَعُ مِنْ ذَنْبِي اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ ذَنْبِي عِنْدَكَ عَظِيمًا فَعَفُوكَ أَعْظَمُ مِنْ ذَنْبِي اللَّهُمَّ إِنْ لَمْ أَكُنْ أَهْلًا أَنْ تَرْحَمَنِي فَارْحَمْتِكَ أَهْلٌ أَنْ تَبْلُغَنِي وَ تَسْعَنِي لِأَنَّهَا وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ بحار الأنوار (ط – بيروت)، ج ۸۳، ص: ۳۸

پیامبر اکرم صلى الله عليه وآله فرمودند هر کس بخوهد خداوند در قیامت او را بر اعمال بدوزشش نگه ندارد و دیوانی (از کتاب اعمال) بر او باز نشود بعد هر نماز این دعا را بخواند

«اللَّهُمَّ إِنَّ مَغْفِرَتَكَ أَرْجَى مِنْ عَمَلِي وَإِنَّ رَحْمَتَكَ أَوْسَعُ مِنْ ذَنْبِي اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ ذَنْبِي عِنْدَكَ عَظِيمًا فَعَفُوكَ أَعْظَمُ مِنْ ذَنْبِي اللَّهُمَّ إِنْ لَمْ أَكُنْ أَهْلًا أَنْ تَرْحَمَنِي فَارْحَمْتِكَ أَهْلٌ أَنْ تَبْلُغَنِي وَتَسَعَنِي لِأَنَّهَا وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ»

و در بعضی روایات این تتمه را دارد: «ولاحول ولاقوه الا بالله العلی العظیم»

*نگاه بادقت حورالعین، به نمازگزار

عن أبي حمزة عن أبي عبد الله عليه السلام قال سمعته يقول إذا قام المؤمن في الصلاة بعث الله الحور العين حتى يحدقن به فإذا انصرف و لم يسأل الله منهن تفرقن و هن متعجبات بحار الأنوار (ط - بيروت)، ج ۸۳، ص: ۱۸

ابوحمره ثمالی میگوید: «از امام صادق عليه السلام شنیدم میفرمود: وقتی مومن به نماز می ایستاد خدا حورالعین را میفرستد تا بادقت به او نظر کنند (گویا از او چشم داشت و توقعی دارند) وقتی او از نماز منصرف میشود او از خدا درخواست (تزویدجا) آنها را نکرد از او جدا میشوند در حالیکه تعجب میکنند

*درخواست تزویج با حورالعین بعد نمازها

عن أبي عبد الله عليه السلام قال: لو أن حوراء من حور الجنة أشرفت على أهل الدنيا و أبدت ذؤابة من ذوائبها لأمتن أهل الدنيا أو لأماتت أهل الدنيا و إن المصلي ليصلي فإذا لم يسأل ربه أن يزوجه من الحور العين قلن ما أزهدها فينا. بحار الأنوار (ط - بيروت)، ج ۸، ص: ۱۹۹

از امام صادق عليه السلام است که فرمود:

اگر حوری ای از حوریان بهشتی بردنیا واقف شود و به دنیا بنگرد و پیشانی یا موهای اطراف پیشانیش را ظاهر سازد رابراهل دنیا ظاهر کند همه اهل دنیا (از شوق) میمیرند و وقتی نمازگزار نمازش را میخواند و از خدا درخواست حورالعین نمیکند آنها (بصورت گله) میگویند چه این فرد در باره ما بی رغبت و بی میل است

*قرائتی بعد نمازها که باعث شود خداوند او را به ازدواج حورالعین در آورد

— عن النبي صلى الله عليه وآله مَنْ قَرَأَ التَّوْحِيدَ دُبَّرَ كُلِّ فَرِيضَةٍ عَشْرًا زَوْجَهُ اللَّهُ مِنَ الْخُورِ الْعَيْنِ. بحار الأنوار (ط - بيروت)، ج ۸۳، ص: ۳۸

از پیامبر اکرم صلى الله عليه وآله نقل است فرمودند: هر کس بعد هر نماز واجب ۱۰ بار سوره توحید را بخواند خداوند او را به ازدواج حورالعین در آورد

– عَنْ مُعَاوِيَةَ عَنِ ابْنِ عِمَارٍ قَالَ مَنْ قَالَ فِي دُبْرِ الْفَرِيضَةِ يَا مَنْ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ وَلَا يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ أَحَدٌ غَيْرَهُ ثَلَاثًا ثُمَّ سَأَلَ أُعْطِيَ مَا سَأَلَ الْوَافِي ؛ ج ٨ ؛ ص ٨٠٠

از معاویه بن عمار از اصحاب امام صادق عليه السلام نقل است «هر کس بعد از نماز واجب، سه مرتبه بگوید: ای کسی که هر چه بخواهی انجام می‌دهی و غیر از تو کسی نمی‌تواند همه چه را که خواست انجام بدهد، سپس از خدا چیزی بخواهد، خواسته‌اش داده خواهد شد».

* جهت قضاء بدهکاری و برآورده شدن حاجت

– عن الحسين بن خالد قال: لزمني دين ببغداد ثلاثمأة ألف و كان لي دين أربعمأة ألف فلم يدعني غرمائي اقتضى ديني و اعطيهم قال: و حضر الموسم فخرجت مستترا و أردت الوصول إلى أبي الحسن عليه السلام فلم أقدر فكتبت إليه أصف له حالي و ما عليّ و مالي فكتب عليه السلام إليّ في عرض كتابي: قل في دبر كل صلاة: اللهم إني أسألك يا لا إله إلا أنت بحق لا إله إلا أنت أن ترحمني بلا إله إلا أنت اللهم إني أسألك يا لا إله إلا أنت بحق لا إله إلا أنت أن تغفر لي بلا إله إلا أنت. أعد ذلك ثلاث مرّات في دبر كل صلاة فريضة فإن حاجتك تقضى إنشاء الله تعالى قال الحسين: فأدمتها فو الله ما مضت بي إلا أربعة أشهر حتى اقتضت ديني و قضيت ما عليّ و اقتضت مائة ألف درهم. منهاج البراعة في شرح نهج البلاغة (خوئی) ؛ ج ١٤ ؛ ص ٣٥٧

از حسین بن خالد نقل است گفت در بغداد بدهی سیصد هزار گریبانگیر من شد قبلا هم چهارصد هزار بدهکار بودم طلبکارانم هم مرا رهانمیکردند که دینم را به ایشان بپردازم و موسم حج فرارسید من در حال پوشش (مخفیانه) بیرون رفتم و نیت داشتم به خدمت امام کاظم عليه السلام برسم ولی نتوانستم لذا برایشان (در نامه ای) وصف حالم و آنچه به من میگذرد در انوشتم حضرت هم در جواب عرض حال و نامه ام نوشت: بعد نماز بگو «اللهم انی أسألك يا لا إله إلا أنت بحق لا إله إلا أنت أن ترحمني بلا إله إلا أنت اللهم إني أسألك يا لا إله إلا أنت بحق لا إله إلا أنت أن تغفر لي بلا إله إلا أنت» فرمود این را ۳ بار بعد نماز واجب تکرار کنکه انشاء الله حاجت برآورده میشود.

راوی میگوید پس من این عمل مداومت کردم پس به خدا قسم بیش از ۴ ماه بر من بیشتر نگذشت که تمام آنچه به عنوان دین و بدهکاری داشتم پرداخت کردم و صد هزار درهم پرداخت نمودم

* جهت شفای دردهای جسمانی بعد از نماز، انجام دهد

وَرَوَى عَنْهُمْ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّ مَنْ كَانَ بِهِ عِلَّةٌ فَلْيَمْسَحْ مَوْضِعَ السُّجُودِ سَبْعًا بَعْدَ الْفَرَائِضِ وَ لِيَمْسَحَهُ عَلَى الْعِلَّةِ وَ لِيَقُلْ يَا مَنْ كَبَسَ الْأَرْضَ عَلَى الْمَاءِ وَ سَدَّ الْهَوَاءَ بِالسَّمَاءِ وَ اخْتَارَ لِنَفْسِهِ أَحْسَنَ الْأَسْمَاءِ صَلَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ بِحَارِ الْأَنْوَارِ (ط - بيروت)، ج ۹۲، ص: ۱۸

از معصومین علیهم السلام نقل شده: هر کس در دومی در مرضی در بدن دارد بعد از نمازها محل سجده اش را هفت بار دست بکشد و به محل دردش دستش را بکشد و بگوید « يَا مَنْ كَبَسَ الْأَرْضَ عَلَى الْمَاءِ وَ سَدَّ الْهَوَاءَ بِالسَّمَاءِ وَ اخْتَارَ لِنَفْسِهِ أَحْسَنَ الْأَسْمَاءِ صَلَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ »

* بهترین پناه بردن به خدا و ملتجی شدن به او در مقابل سحرها و طلسمها، بعد از نمازها

مُحَمَّدِ الْوَاسِطِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ لَا تَدْعُ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ - أَعِيدُ نَفْسِي وَ مَا رَزَقَنِي رَبِّي بِاللَّهِ الْوَاحِدِ الصَّمَدِ حَتَّى تَخْتِمَهَا وَ أَعِيدُ نَفْسِي وَ مَا رَزَقَنِي رَبِّي بِرَبِّ الْفَلَقِ حَتَّى تَخْتِمَهَا وَ أَعِيدُ نَفْسِي وَ مَا رَزَقَنِي رَبِّي بِرَبِّ النَّاسِ حَتَّى تَخْتِمَهَا. الكافي (ط - الإسلامية)، ج ۳، ص:

۳۴۳

راوی میگوید: «از امام صادق علیه السلام شنیدم میفرمود بعد از نماز این دعا را رها نکن بعد از نماز «پناه میدهم خودم و آنچه خدایم روزیم کرده به الله الواحد الصمد (تا آخر سوره توحید راقرائت کن) و خدای رب الفلق (تا آخر سوره فلق راقرائت کن) و خدای رب الناس (تا آخر سوره ناس راقرائت کن)»

قال الصادق عليه السلام من قال هذه الكلمات عند كل صلاة مكتوبة حفظ في نفسه و داره و ماله و ولده و هي: أجيبر نفسي و مالي و ولدي و أهلي و داري و كل ما هو مني بالله الواحد الأحد الصمد الذي لم يلد و لم يولد و لم يكن له كفوا أحد و أجيبر نفسي و مالي و ولدي و كل ما هو مني برب الفلق من شر ما خلق و من شر غاسق إلى آخره «آخر سوره فلق» - و برب الناس ملك الناس إلى آخره «آخر سوره ناس» - و بالله الذي لا إله إلا هو الحي القيوم آية الكرسي إلى آخرها «آخر آية الكرسي» مكارم الأخلاق، ص: ۲۸۳

از امام صادق علیه السلام نقل است فرمودند: هر که این کلمات را پس از هر نماز واجب گوید جان و مال و خانه و فرزندان محفوظ بماند: (جان و مال و اهل و فرزندان و آنچه را که از منست به پناه خداوند واحد بی نیازی که نزاده است و زائیده نشده. و همسری ندارد می سپارم، «تا آخر سوره توحید» -

مال و جان و اهل و فرزندانم را به پروردگار سپیده دم «تا آخر سوره فلق» - می سپرم، و به پروردگار مردم «تا آخر سوره ناس» - «... و به خدائی که جز او خداوندی نیست و زنده و قیوم است «تا آخر آیه الكرسي» - «می سپرم»

***دو عملی بعد نمازها که باعث میشود انسان از دوستان ویژه و اولیاء خدا شود و اینکه دستانش خالی**

برنگردد

دَعَوَاتِ الرَّاَوْنَدِيِّ، قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام لِلْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ أَلَا أَدُلُّكَ عَلَىٰ أَمْرٍ إِذَا فَعَلْتَهُ كُنْتَ وَلِيَّ اللَّهِ حَقًّا قُلْتُ بَلَىٰ قَالَ تُسَبِّحُ اللَّهَ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ عَشْرًا وَ تَحْمَدُهُ عَشْرًا وَ تُكَبِّرُهُ عَشْرًا وَ تَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَشْرًا يَصْرَفُ ذَلِكَ عَنْكَ أَلْفَ بَلِيَّةٍ فِي الدُّنْيَا أَيْسَرُهَا الرَّدَّةُ عَنْ دِينِكَ وَ يَدْخِرُ لَكَ فِي الْآخِرَةِ أَلْفَ مَنْزِلَةٍ أَيْسَرُهَا مَجَاوِرَةُ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ صلى الله عليه وآله

وَ قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وآله مَا مِنْ عَبْدٍ يَبْسُطُ كَفَّيْهِ دُبُرَ صَلَاتِهِ ثُمَّ يَقُولُ إِلَهِي وَ إِلَهَ إِبْرَاهِيمَ وَ إِسْحَاقَ وَ يَعْقُوبَ وَ إِلَهَ جِبْرِئِيلَ وَ مِيكَائِيلَ وَ إِسْرَافِيلَ أَسْأَلُكَ أَنْ تَسْتَجِيبَ دَعْوَتِي فَإِنِّي مُضْطَرٌّ وَ تَعْصِمَنِي فِي دِينِي فَإِنِّي مُبْتَلَىٰ وَ تَنَالِنِي بِرَحْمَتِكَ فَإِنِّي مُذْنِبٌ وَ تَنْفِي عَنِّي الْفَقْرَ فَإِنِّي مِسْكِينٌ إِلَّا كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ لَا يَرُدَّ يَدَيْهِ خَائِبَتَيْنِ. بحار الأنوار (ط - بيروت)، ج ۸۳، ص: ۳۴

از امیرالمومنین عليه السلام نقل است به براء بن عازب فرمودند آیا به تو یاد دهم که چون آنرا انجام دهی حقا از اولیای خدا خواهی بود؟ گفم بله حضرت فرمود بعد نمازده بارتسبیح خدا وده بار حمد خدا وده بارتکبیر خدا وده بار لاله الا الله بگو، خدا هزار بلای دنیوی از تو دور کند که آسانترینش، بازگشت از دین است و در آخرت، هزار منزلگاه آماده کند که آسانترینش همسایگی با محمد صلى الله عليه وآله است

و پیامبر اکرم صلى الله عليه وآله فرمود بعد نماز دستهایش را باز نکند و بگوید «إِلَهِي وَ إِلَهَ إِبْرَاهِيمَ وَ إِسْحَاقَ وَ يَعْقُوبَ وَ إِلَهَ جِبْرِئِيلَ وَ مِيكَائِيلَ وَ إِسْرَافِيلَ أَسْأَلُكَ أَنْ تَسْتَجِيبَ دَعْوَتِي فَإِنِّي مُضْطَرٌّ وَ تَعْصِمَنِي فِي دِينِي فَإِنِّي مُبْتَلَىٰ وَ تَنَالِنِي بِرَحْمَتِكَ فَإِنِّي مُذْنِبٌ وَ تَنْفِي عَنِّي الْفَقْرَ فَإِنِّي مِسْكِينٌ» مگر آنکه بر خدا لازم است دستان او را خالی برنگرداند

*** در تعقیب همه نمازها دو مطلب و دو انگیزه مثبت سرنوشت ساز را از یاد نبرید**

عَنْ زُرَّارَةَ قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام لَا تَنْسُوا الْمُوجِبَتَيْنِ أَوْ قَالَ عَلَيْكُمْ بِالْمُوجِبَتَيْنِ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ قُلْتُ وَ مَا الْمُوجِبَتَانِ قَالَ تَسْأَلُ اللَّهَ الْجَنَّةَ وَ تَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ النَّارِ الْكَافِي ج : ۳ ص : ۳۴۴

زراره گوید: امام باقر علیه السلام فرمود: در تعقیب همه نمازها دو مطلب و دو انگیزه مثبت سرنوشت ساز را از یاد نبرید - یا فرمود: بر شما باد به دو انگیزه مثبت سرنوشت ساز. عرض کردم: آن دو موضوع مثبت چیست؟ فرمود: خواستن بهشت از خدا و پناه بردن به او از آتش.

*تعقیبی بعد نمازها که سبب میشود خداوند آمرزش گناهان شود گر چه بقدر کف دریاها باشد،

– عن الصادق عليه السلام قال من قال في دبر صلاة الفريضة قبل أن يثنى رجله أستغفر الله العظيم الذي لا إله إلا هو الحي القيوم ذا الجلال والإكرام و أتوب إليه ثلاث مرات غفر الله ذنوبه و لو كانت مثل زبد البحر مكارم الأخلاق، ص: ۳۱۵

از امام صادق عليه السلام نقل است فرمودند: هر که پس از نماز واجب پیش از پا بپا شدن سه بار گوید: (استغفر الله الذي لا اله الا هو الحي القيوم ذا الجلال و الاكرام و اتوب اليه) خداوند گناهانش را ببامزد گر چه بقدر کف دریاها باشد،

*توجه ویژه الهی به انسان که باعث سر ازیر شدن خیرات به اوست، بواسطه تعقیبی خاص

– عن أبي عبد الله عليه السلام قال: لما أمر الله عز و جل هذه الآيات أن يهبطن إلى الأرض تعلقن بالعرش و قلن أي رب إلى أين تهبطننا إلى أهل الخطايا و الذنوب فأوحى الله عز و جل إليهن أن اهبطن فو عزتي و جلالی لا يتلوكن (لا يقولكن نخ) أحد من آل محمد و شيعتهم في دبر ما افترضت عليه من المكتوبة في كل يوم إلا نظرت إليه بعيني المكنونة في كل يوم سبعين نظرة أفضى له في كل نظرة سبعين حاجة و قبلته على ما فيه من المعاصي و هي أم الكتاب و – شهد الله أنه لا إله إلا هو و الملائكة و أولوا العلم و آية الكرسي و آية الملك. الكافي (ط – الإسلامية)، ج ۲، ص: ۶۲۰

از امام صادق عليه السلام نقل است فرمودند: چون خدای عزوجلای آیات رافرو فرستاده عرش خدا بسته شدند و گفتند ای خدا ما را کجا میفرستی؟ بسوی اهل گناه و خطاها؟ پس خدای تعالی به ایشان وحی فرمود که شما پائین بروید که به عزت و جلالم هیچ کس از آل محمد و شیعیان نشان در بعد نمازها واجب در هر روز نمی خواند مگر اینکه به او بانظرو ویژه ام نگاه کنم در هر روز هفتاد بار ، نگاهی که با آن هفتاد حاجت او را بر آورم و با وجود معاصی از او این عملش را می پذیرم و این آیات

۱ سوره حمد

۲ آیه شهد الله آل عمران ۱۸ شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَ الْمَلَائِكَةُ وَ أُولُوا الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

۳ آیه الكرسي

۴ آیه ملك آل عمران (قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكِ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ وَ تَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ وَ تُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ وَ تُدْلِمُ مَنْ تَشَاءُ بِإِذْنِكَ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ)

*** هر کس دوست دارد که وقت مردن از گناهان پاک باشد و همچون طلای نابی که هیچ غشی در آن نیست گردد، و احدی حقی از او درخواست نکند**

عن الأصبغ عن أمير المؤمنين عليه السلام أنه قال: من أحب أن يخرج من الدنيا و قد خلس من الذنوب كما يخلص الذهب الذي لا كدر فيه و ليس أحد يطالبه بمظلمة فليقرأ في دبر الصلاة الخمس نسبة الله عز و جل - قل هو الله أحد اثنتي عشرة مرة ثم يبسط يديه و يقول اللهم إني أسألك باسمك المكنون المخزون الطاهر الطهر المبارك و أسألك باسمك العظيم و سلطانك القديم يا واهب العطايا يا مطلق الأسارى يا فكاك الرقاب من النار صل على محمد و آل محمد و فك رقبتی من النار و أخرجني من الدنيا آمنة و أدخلني الجنة سالما و اجعل دعائي أوله فلاحا و أوسطه نجاحا و آخره صلاحا إنك أنت علام الغيوب

ثم قال عليه السلام هذا من المخبيات مما علمني رسول الله صلى الله عليه و آله و أمرني أن أعلمه الحسن و الحسين. معاني الأخبار، النص، ص: ۱۴۰

اصبغ گوید: امیر المؤمنین علیه السلام فرمود: هر کس دوست دارد که وقت مردن از گناهان پاک باشد و همچون طلای نابی که هیچ غشی در آن نیست گردد، و احدی حقی از او درخواست نکند، در پس نمازهای پنجگانه شب و روز «نسبه الله» (سوره توحید) یعنی قل هو الله را دوازده بار بخواند بعد دستها را بگشاید و دعای مزبور را بخواند: (پروردگارا من از تو می خواهم «با توسل» به نام پوشیده و پنهان و پاکیزه و پاکی بخش و با برکت تو، از تو می خواهم به نام بزرگت، و سلطنت دیرین و ازلیات، ای بخشنده بدون عوض، ای رهائی بخش اسیران، و ای آزادکننده مخلوق از آتش دوزخ، که بر محمد و آل او رحمت فرستی، و مرا هم از آتش قهر خود آزاد گردانی، و با ایمان سالم از دنیا ببری، و به بهشت امن و آسوده داخل نمایی و آغاز دعایم را به رستگاری، و میانهاش را به کامیابی و پایانش را به انجام دادن عمل نیک اجابت فرمائی، زیرا تو بر تمامی نهانها عالم هستی). آنگاه فرمود: این از اسرار دعاهائی است که به طور پنهانی و رمزی خوانده می شود، و از دعاهائی است که پیغمبر خدا صلی الله علیه و آله به من آموخت و دستور داد آن را به حسن و حسین بیاموزم.

*** دعایی بعدنمازها، که خدا بوسیله آن جمع خیر دنیا و آخرت را بر انسان بکند**

- عن علي بن مهزيار قال كتب محمد بن إبراهيم إلى أبي الحسن عليه السلام إن رأيت يا سيدي أن تعلمني دعاء أدعو به في دبر صلواتي يجمع الله لي به خير الدنيا و الآخرة فكتب ع تقول أعوذ بوجهك الكريم و عزتك التي لا ترام و قدرتك التي لا يمتنع منها شيء من شر الدنيا و الآخرة و من شر الأوجاع كلها. الكافي (ط - الإسلامية)، ج ۳، ص: ۳۴۶

از علی بن مهزیار نقل است گفت شخصی بر امام هشتم عليه السلام نوشت اگر آقای من صلاح بداند دعائی مرا یادده که بعدنمازهایم بخوانم که خدا بوسیله آن جمع خیر دنیا و آخرت را بر من بکند پس حضرت نوشت بگو

«أعوذ بوجهك الكريم و عزتك التي لا ترام و قدرتك التي لا يمتنع منها شيء من شر الدنيا و الآخرة و من شر الأوجاع كلها»

***تعقیبی بعد نمازهای واجب، که باعث شود هشت در بهشت بروی انسان باز شود که از هر کدام خواهد وارد بهشت گردد.**

عن أبي جعفر الباقر عليه السلام قال: أتى رجل النبي صلى الله عليه وآله يقال له شيبه الهذلي فقال يا رسول الله إني شيخ قد كبرت سني و ضعفت قوتي عن عمل كنت عودته نفسي من صلاة و صيام و حج و جهاد فعلمني يا رسول الله صلى الله عليه وآله كلاما ينفعني الله به و خفف علي يا رسول الله فقال أعدها فأعادها ثلاث مرات فقال رسول الله صلى الله عليه وآله ما حولك شجرة و لا مدرة إلا و قد بكت من رحمتك فإذا صليت الصبح فقل عشر مرات سبحان الله العظيم و بحمده و لا حول و لا قوة إلا بالله العلي العظيم فإن الله عز و جل يعافيك بذلك - من العمى و الجنون و الجذام و الفقر و الهرم فقال يا رسول الله هذا للدنيا فما للآخرة فقال:

تقول في دبر كل صلاة اللهم اهدني من عندك و أفض علي من فضلك و انشر علي من رحمتك و أنزل علي من بركاتك قال فقبض عليهن بيده ثم مضى فقال رجل لابن عباس ما أشد ما قبض عليها خالك فقال النبي صلى الله عليه وآله أما إنه إن وافى بها يوم القيامة لم يدعها متعمدا فتحت له ثمانية أبواب الجنة يدخلها من أيها شاء. الأمالى (للصدوق)، النص، ص: ٥٥

مردی بنام شیبیه هذلی خدمت رسول خدا صلى الله عليه وآله آمد عرض کرد من پیره مردی سالخورده‌ام و از کارهای نماز و روزه و حج و جهاد خود ناتوان شدم یا رسول الله بمن کلام سودمندی بیاموز و وظیفه‌ام سبک کن حضرت فرمود دوباره بگو تا سه بار تقاضای خود را باز گفت رسول خدا فرمود درخت و کلوخی نیست جز آنکه از ضعف تو گریست چون نماز صبح بخوانی ده بار بگو

«سبحان الله العظيم و بحمده و لا حول و لا قوة إلا بالله العلي العظيم»

براستی خدای عز و جل بوسیله آن تو را از کوری و دیوانگی و خوره و فقر و شکستگی عافیت دهد عرض کرد یا رسول الله این برای دنیا است برای آخرت چه؟ فرمود در دنبال هر نمازی میگوئی

«اللهم اهدني من عندك و افض علي من فضلك و انشر علي من رحمتك و انزل علي من بركاتك»

- خدایا مرا از طرف خود رهنمائی کن و از فضل خود بر من بیافشان و از رحمت خود بر من بپراکن گوید آن مرد با دست آنها را شماره گذاشت مردی باین عباس گفت خالت چه محکم آنها را دریافت میکند؟ پیغمبر فرمود هلا اگر آنها را بروز قیامت برساند و عمدا ترک نکند هشت در بهشت بروی او باز شود که از هر کدام خواهد وارد بهشت گرد.

*** ارزش بسیار بالای سی مرتبه تسبیحات اربعه بعد هر نماز واجب**

- عن أبي عبد الله عليه السلام قال: قال رسول الله صلى الله عليه وآله لأصحابه ذات يوم أترون لو جمعتم ما عندكم من الآنية و المتاع أكنتم ترونه يبلغ السماء قالوا لا يا رسول الله قال أ فلا أدلكم على شيء أصله في الأرض و فرعه في السماء قالوا بلى يا رسول الله قال يقول أحدكم إذا فرغ من صلاته الفريضة سبحان الله و الحمد لله و لا إله إلا الله و الله أكبر ثلاثين مرة فإن أصلهن في الأرض و فرعهن في السماء و هن يدفعن الحرق و الغرق و الهدم و التردى في البئر و ميتة السوء و هن الباقيات الصالحات. معاني الأخبار، النص، ص: ۳۲۴

از امام صادق علیه السلام روایت شده: روزی پیامبر خدا صلی الله علیه و آله به اصحاب خود فرمود: آیا شما می‌پندارید هر آنچه از ظروف و لباس و ما محتاج خانه که نزد خود دارید، اگر فراهم آورده و روی هم بریزید به آسمان می‌رسد؟ عرض کردند: نه، ای رسول خدا، فرمود: اگر یکی از شما بعد از نماز واجبش سی بار بگوید:

«سبحان الله، و الحمد لله، و لا إله إلا الله، و الله أكبر»

پس ریشه آن «کلمات اربع» در زمین است و شاخه و برگش در آسمان، و آن کلمات سوختن و غرق شدن و ویرانی، و سرنگون شدن در چاه و مرگ بد را از شخص باز دارد، و آنها کردار شایسته پدیدارند که ثمره آن تا ابد باقی خواهد ماند.

*** دعای خضر و اثر بسیار بالای آن در آمرزش گناهان، وقتی بعد نمازها خوانده شود**

- عن محمد ابن الحنفية عليه الرحمة قال بينا أمير المؤمنين علي بن أبي طالب عليه السلام يطوف بالبیت إذا رجل متعلق بالأستار و هو يقول

«يا من لا يشغله سمع عن سمع يا من لا يغلطه السائلون يا من لا يبرمه إلحاح الملحّين - أذقني برد عفوك و حلاوة رحمتك»

فقال له أمير المؤمنين عليه السلام هذا دعاؤك - قال له الرجل و قد سمعته قال نعم قال فادع به في دبر كل صلاة - فو الله ما يدعو به أحد من المؤمنين في أدبار الصلاة إلا غفر الله له ذنوبه و لو كانت عدد

نجوم السماء و قطرها و حصباء الأرض و تراها فقال له أمير المؤمنين عليه السلام إن علم ذلك عندى و الله واسع كريم فقال له الرجل و هو الخضر عليه السلام صدقت و الله يا أمير المؤمنين و فوق كل ذى علم عليهم الأمالى (للمفيد)، النص، ص: ۹۲

از محمد ابن حنفيه - عليه الرحمة - روايت كند كه گفت: همين طور كه امير المؤمنين على بن ابى طالب عليه السلام به دور خانه كعبه طواف مى كرد به مردى برخورد كه چنگ به پرده كعبه آويخته و مى گفت:

«اى آنكه هيچ صوتى تو را از صوت ديگر باز ندارد، اى آنكه حاجتمندان تو را به اشتباه نيندازند (و حاجت آنان بر تو اشتباه نشود)، اى آنكه اصرار نمازندان در سؤال تو را ملول نسازد، خنكى عفو و شيرينى رحمت خود را به من بچشان.»

امير المؤمنين عليه السلام به او فرمود: اين دعائى توسست؟ پاسخ داد: مگر شنيدى؟ فرمود: آرى، گفت: در پايان هر نمازى اين دعا را بخوان،

بخدا سوگند هيچ مؤمنى اين دعا را در پايان نمازش نخواند جز اينكه خداوند گناهان او را بيمارزد هر چند به شمار ستارگان آسمان و قطرات باران، و به تعداد ريگ ريگزارها و ذره هاى خاك زمين باشد. امير المؤمنين (ع) به او فرمود: علم آن نزد من است: به خداوند وسعت دهنده و كريم است. آن مرد كه حضرت خضر (ع) بود گفت: به خدا سوگند راست گفتى اى امير مؤمنان، «و بر فراز مرتبه هر صاحب دانشى دانائى ديگرى هست.»

دعايى مستجاب بعد نمازهاى واجب بشهادت امام باقر عليه السلام

-فلاح السائل، روى عن أبى عبد الله عليه السلام قال: دخلت على أبى يوما و هو يصدق على فقراء أهل المدينة بثمانية آلاف دينار و أعتق أهل بيت بلغوا أحد عشر مملوكا فكان ذلك أعجبنى فنظر إلى ثم قال هل لك فى أمر إذا فعلته مرة واحدة خلف كل صلاة مكتوبة كان أفضل مما رأيتنى صنعت و لو صنعته كل عمر نوح قال قلت ما هو قال تقول خلف الصلاة - أشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له له الملك و له الحمد يحيى و يميت و يحيى بيده الخير و هو على كل شىء قدير و لا حول و لا قوة إلا بالله العلى العظيم سبحانه ذى الملك و الملكوت سبحانه ذى العزة و الجبروت سبحانه ذى الكبرياء و العظمة سبحانه الحى الذى لا يموت سبحانه ربى الأعلى سبحانه ربى العظيم سبحانه الله و بحمده كل هذا قليل يا رب و عدد خلقك و ملء عرشك و رضا نفسك و مبلغ مشيتك و عدد ما أحصى كتابك و ملء ما أحصى كتابك و زنة ما أحصى كتابك و مثل ذلك أضعافا لا تحصى و عدد خلقك و ملء خلقك و زنة خلقك و مثل ذلك أضعافا لا تحصى و عدد ما تعلم و زنة ما تعلم و ملء ما تعلم و مثل ذلك أضعافا لا تحصى و من التحميد و التعظيم و التقديس و الثناء و الشكر و الخير و المدح و الصلاة على النبى و أهل بيته صلى الله عليه و عليهم مثل ذلك و أضعاف ذلك و

عدد ما خلقت و ذرات و برأت و عدد ما أنت خالقه من شيء و ملء ذلك كله و أضعاف ذلك كله
أضعافا لو خلقتهم فنطقوا بذلك منذ قط إلى الأبد لا انقطاع له يقولون كذلك و لا يسأمون و لا
يفترون أسرع من لحظ البصر و كما ينبغي لك و كما أنت له أهل و أضعاف ما ذكرت و زنة ما
ذكرت و عدد ما ذكرت و مثل جميع ذلك كل هذا قليل يا إلهي تباركت و تقدست و تعاليت علوا
كبيرا يا ذا الجلال و الإكرام أسألك على أثر هذا الدعاء بأسمائك الحسنى و أمثالك العليا و
كلماتك التامات أن تعافيني في الدنيا و الآخرة

قال أبو يحيى سمعت أبا جعفر عليه السلام يقول الدعاء هذا مستجاب بحار الأنوار (ط - بيروت)، ج ۸۳،
ص: ۱۱

از امام صادق عليه السلام نقل میکنند، فرمودند: روزی بر پدرم وارد شدم در حالیکه او هشتاد هزار دینار به اهل مدینه صدقه میداد و خانواده
ای از غلامان و کنیزان که به یازده نفر میرسیدند، را آزاد میکرد من از این کار او (بخشش زیاد) تعجب کردم پس به من نگاه کرد
و سپس فرمود آیا برای تو در هر کاری یکبار پشت نماز واجب (اگر این دعا را بخوانی) بهتر از آنچه هست که از کار من دیدی و اگر چه
آنرا در طول عمر (طولانی نوح) انجام دهی گفتم آن (دعا) چیست؟ فرمود پشت هر نماز بگو

– أشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له له الملك و له الحمد يحيى و يميت و يميت و يحيى بیده الخير و هو على كل شيء
قدير و لا حول و لا قوة إلا بالله العلي العظيم سبحان ذي الملك و الملكوت سبحان ذي العزة و الجبروت سبحان ذي الكبرياء و
العظمة سبحان الحي الذي لا يموت سبحان ربي الأعلى سبحان ربي العظيم سبحان الله و بحمده كل هذا قليل يا رب و عدد
خلقك و ملء عرشك و رضا نفسك و مبلغ مشيتك و عدد ما أحصى كتابك و ملء ما أحصى كتابك و زنة ما أحصى كتابك و مثل
ذلك أضعافا لا تحصى و عدد خلقك و ملء خلقك و زنة خلقك و مثل ذلك أضعافا لا تحصى و عدد بريتك و ملء بريتك و زنة
بريتك و مثل ذلك أضعافا لا تحصى و عدد ما تعلم و زنة ما تعلم و ملء ما تعلم و مثل ذلك أضعافا لا تحصى و من التحميد و
التعظيم و التقديس و الثناء و الشكر و الخير و المدح و الصلاة على النبي و أهل بيته صلى الله عليه و عليهم مثل ذلك و أضعاف
ذلك و عدد ما خلقت و ذرات و برأت و عدد ما أنت خالقه من شيء و ملء ذلك كله و أضعاف ذلك كله أضعافا لو خلقتهم فنطقوا
بذلك منذ قط إلى الأبد لا انقطاع له يقولون كذلك و لا يسأمون و لا يفترون أسرع من لحظ البصر و كما ينبغي لك و كما أنت له
أهل و أضعاف ما ذكرت و زنة ما ذكرت و عدد ما ذكرت و مثل جميع ذلك كل هذا قليل يا إلهي تباركت و تقدست و تعاليت علوا
كبيرا يا ذا الجلال و الإكرام أسألك على أثر هذا الدعاء بأسمائك الحسنى و أمثالك العليا و كلماتك التامات أن تعافيني في الدنيا
و الآخرة

راوی گوید از امام باقر شنیدم میفرمود این دعا مستجاب است

***دعایی که کناهان زیادی را میرد و درجات معنوی زیادی در بردارد و مثل چندین بار قرائت قرآن**

هست

- عن إسحاق بن عمار قال: قال أبو عبد الله عليه السلام من قال بعد فراغه من الصلاة قبل أن تزول ركبته - أشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له إلهها واحدا صمدا لم يتخذ صاحبة و لا ولدا - عشر مرات مح الله عنه أربعين ألف سيئة و كتب له أربعين ألف حسنة و كان مثل من قرأ القرآن اثنتي عشرة مرة ثم التفت إلى فقال أما أنا فلا تزول ركبتى حتى أقولها مائة مرة و أما أنتم فقولوها عشر مرات. وسائل الشيعة، ج ٦، ص: ٤٧٣

از حضرت صادق عليه السلام است که فرمود: کسیکه بعد از فارغ شدن از نماز قبل از آنکه دوزانویش را بردارد (جابجا کند ده بار بگوید:

«أشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له إلهها واحدا صمدا لم يتخذ صاحبة و لا ولدا»

خدا ٤ هزار هزار (٤ میلیون) گناه از او پاک میکند و بر او ٤ هزار هزار حسنه بر او مینویسد و مثل کسی است که هدوا زده بار قرآن را خوانده سپس به من متوجه شد

و فرمود اما من زانویم را بر نمی دارم تا این ذکر را صد بار بگویم اما شما ده بار آنرا بگوئید

* جهت رفع و برطرف شدن هم و اندوه، خوب است بعد نمازها این عملیات را انجام دهید

- الصادق عليه السلام قال لرجل إذا أصابك هم فامسح يديك على موضع سجودك ثم أمر يديك على وجهك من جانب خدك الأيسر و على جبهتك إلى جانب خدك الأيمن ثم قل بسم الله الذي لا إله إلا هو عالم الغيب و الشهادة ... الرحمن الرحيم اللهم أذهب عني الهم و الحزن ثلاثا مكارم الأخلاق، ص: ٢٨٧

از حضرت صادق علیه السلام: بمردی فرمود: چون اندوهی ترا رسد دست بر جای سجدهات بمال، بعد دستت را از طرف گونه چپ بر صورت بمال و از جانب گونه راست به پیشانی مرور ده و سه بار بگو (بنام خدائی که جز او خدائی نیست و بر هر پنهان و آشکار عالم است، خداوند رحمان و رحیم، خداوند اندوه را از من بردار.

* جهت دردهای جسمانی

- عن أبي حمزة قال عرض لي وجع في ركبتى فشكوت ذلك إلى أبي جعفر عليه السلام فقال إذا أنت صليت فقل يا أجود من أعطى يا خير من سئل و يا أرحم من استرحم ارحم ضعفى و قل حيلتى و أعفنى من وجعى قال ففعلت فعوفيت مكارم الأخلاق، ص: ٣٩٤

ابی حمزه گوید: دردی بر زانوی من عارض شد بحضرت باقر علیه السلام شکایت کردم، فرمود: در موقع نماز بگو: (ای بخشاینده ترین عطاکنندگان، ای بهترین سؤال شوندهگان، و ای مهربانترین کسی که طلب رحمت می شود، بر بینوائی و ضعف من رحمت آر و مرا از بیماری شفایم بخش) ابی حمزه گوید: چنین کردم و شفا یافتم.

*** ذکر اسفغان، جهت آموزش گناهان زیاد**

– عن أبي جعفر عليه السلام قال: من قال في دبر صلاة الفريضة قبل أن يثنى رجله - أستغفر الله الذي لا إله إلا هو الحي القيوم* ذو الجلال والإكرام و أتوب إليه ثلاث مرات غفر الله عز و جل له ذنوبه و لو كانت مثل زبد البحر. الكافي (ط - الإسلامية)، ج ۲، ص: ۵۲۲

از امام باقر روایت است فرمودند هر کس در پشت نماز واجب قبل از جابجا کردن پاهایش، سه بار بگوید

«أستغفر الله الذي لا إله إلا هو الحي القيوم* ذو الجلال والإكرام و أتوب إليه»

خدای عزوجل گناهان او را ببخشد اگر چه مثل کف دریاها (زیاد) باشند

*** پناهگاهی مطمئن، برای حفظ خود، فرزندان، خانه، اموال و همسایگان**

– أبي عبد الله عليه السلام قال من قال هؤلاء الكلمات عند كل صلاة مكتوبة حفظ في نفسه و داره و ماله و ولده أجبر نفسي و مالي و ولدي و أهلي و داري و كلما هو مني بالله الواحد الأحد الصمد الذي لم يلد و لم يولد و لم يكن له كفوا أحد و أجبر نفسي و مالي و ولدي و كلما هو مني برب الفلق من شر ما خلق إلى آخرها و برب الناس إلى آخرها و آية الكرسي إلى آخرها فلاح السائل و نجاح المسائل، ص: ۱۶۶

امام صادق علیه السلام فرمود: «هر کس این کلمات را بعد از نمازهای واجب بگوید، خود، خانه، دارایی و فرزندان محفوظ می مانند:

«أجبر نفسي و مالي و ولدي و أهلي و داري و كل ما هو مني، بالله الواحد الأحد الصمد الذي لم يلد و لم يولد و لم يكن له كفوا أحد، و أجبر نفسي و مالي و ولدي [و أهلي و داري] و كل ما هو مني، برب الفلق من شر ما خلق (تا آخر سوره) و برب الناس (تا آخر سوره) و نیز آية الكرسي را تا آخرش بخواند.»

– خود و دارایی و فرزندان و خانواده و خانه و هر چه متعلق به من است را در پناه خداوند یگانه بی همتا و بی نیازی که نه زاده و نه زاده شده و هیچ کس همتای او نیست در آوردم، و خود و دارایی و فرزندانم [و خانواده و خانه] و هر چه متعلق به من است را به

پناه پروردگار مخلوقات درمی آورم از شر هر چه خداوند آفریده (تا آخر سوره قل أعوذ برب الفلق و در پناه پروردگار مردم (تا آخر سوره قل أعوذ برب الناس و ...

و نیز آیه الكرسي را تا آخرش بخواند.»

***دعای بعد نمازها جهت خیر دنیا و آخرت**

عن سهل بن زیاد عن علي بن مهزيار قال كتب محمد بن إبراهيم إلى أبي الحسن عليه السلام إن رأيت يا سيدي أن تعلمني دعاء أدعو به في دبر صلواتي يجمع الله لي به خير الدنيا و الآخرة فكتب عليه السلام تقول أعوذ بوجهك الكريم و عزتك التي لا ترام و قدرتك التي لا يمتنع منها شيء من شر الدنيا و الآخرة و من شر الأوجاع كلها. الكافي (ط - الإسلامية)، ج ۳، ص: ۳۴۶

گلینی بسند معتبر از علی بن مهزیار نقل کرده محمد بن ابراهیم خدمت امام دهم حضرت علی النقی نامه نوشت اگر مصلحت ای سید من میدانید من رادعائی تعلیم کن که بعد نمازها بخوانم تا حق تعالی جمع نماید خیر دنیا و آخرت را برایم پس آن حضرت در جواب نوشت (بعد از نماز) بگو:

أعوذ بوجهك الكريم و عزتك التي لا ترام و قدرتك التي لا يمتنع منها شيء من شر الدنيا و الآخرة و من شر الأوجاع كلها

***قرائت قرآن**

عَنِ الرَّضَاءِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ يَنْبَغِي لِلرَّجُلِ إِذَا أَصْبَحَ أَنْ يَقْرَأَ بَعْدَ التَّعْقِيبِ خَمْسِينَ آيَةً

تهذيب ۱۳۸/۲

از امام رضا ع نقل است فرمودند سزاوار است بر هر شخصی وقتی صبح کند (روزانه یاصبحگاه مراد است) اینکه عد تعقیب (خواندن بعد نماز صبح) پنجاه آیه (قرآن) بخواند

***قرائت سوره قدر بعد نماز عصر**

- عن أبي جعفر محمد بن علي بن موسى بن جعفر ع قال من قرأ إنا أنزلناه في ليلة القدر بعد صلاة العصر عشر مرات له على مثل أعمال الخلائق فلاح السائل و نجاح المسائل، ص: ۱۹۹

از امام باقر ع وارد است فرمودند: هر کس بعد نماز عصر ده بار انا انزلنا (سوره قدر) را بخواند برای او مانند اعمال خلائق میباشد

***خاصیت قرائت سوره قدر بعد نماز عشاء**

عن أبي جعفر محمد بن علي بن موسى بن جعفر ع قال: من قرأ إنا أنزلناه في ليلة القدر سبع مرات بعد العشاء الآخرة كان في ضمان الله حتى يصبح بحار الأنوار (ط - بيروت)، ج ۸۳، ص: ۱۲۵

از امام جواد علیه السلام است که فرمود: «هر کس بعد نماز عشاء ۷ بار سوره قدر را بخواند او در تحت ضمان (عنایت ویژه و حفظ) خداست تا آن شب صبح شود

***خاصیت تعقیب در زیادتی رزق**

- عن سعيد بن علقمة عن أمير المؤمنين عليه السلام قال: التعقيب بعد الغداة و بعد العصر يزيد

في الرزق بحار الأنوار (ط - بيروت)، ج ۸۲، ص: ۳۲۱

امام امیرالمؤمنین علی علیه السلام فرمود: پس از نماز صبح و نماز عصر تعقیب خواندن روزی را فراوان سازد

*دعایی پر بار، جهت دنیا و آخرت و دوری از درد چشم

عن محمد بن الجعفی عن أبيه قال كنت كثيرا ما تشتكي عيني فشكوت ذلك إلى أبي عبد الله عليه السلام فقال أ لا أعلمك دعاء لندياك و آخرتك و بلاغا لوجع عينك قلت بلى قال تقول في دبر صلاة الفجر و صلاة المغرب:

اللهم إني أسألك بحق محمد و آل محمد أن تصلي على محمد و آل محمد و أن تجعل النور في بصرى و البصيرة في دينى و اليقين في قلبى و الإخلاص في عملى و السلامة في نفسى و السعة في رزقى و الشكر لك أبدا ما أبقيتني - و في رواية - تقول ذلك سبع مرات إذا صليت الفجر قبل أن تقوم من مقامك مكارم الأخلاق، ص: ٣٩٣

محمد بن الجعفی از قول پدرش نقل میکند که گفت بسیار چشم درد می گرفتم، به حضرت صادق (ع) شکایت کردم فرمود: میخواهی دعائی بتو تعلیم کنم که بسود دنیا و آخرت تو باشد و درد چشمت را نیز شفا دهد؟ گفتم آری فرمود: پس از نماز صبح و مغرب بگو: خدایا بحق محمد و آل او بر محمد و آتش درود فرست، و در دیده ام نور و در دین بصیرت و در قلب یقین، و در عمل اخلاص و در خود سلامت و در روزی وسعتم بخش و مادام که هستم توفیق شکرگزاریم ده و در روایتی پس از نماز صبح قبل از اینکه از جای بلند شوی هفت بار همین ذکر را بگو.

*صلواتی بعد نماز صبح که صورت انسان را از آتش حفظ میکند

- رَوَى حَمَّادُ بْنُ عَثْمَانَ عَنِ الصَّادِقِ عليه السلام مَنْ قَالَ فِي دُبْرِ كُلِّ صَلَاةِ الْفَجْرِ قَبْلَ كَلَامِهِ رَبِّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ عَلَيَّ [أَهْلِ بَيْتِهِ وَ فِي [وَقَى] اللَّهُ وَ جِهَهُ مِنْ نَفْحَاتِ النَّارِ. عدة الداعي و نجاح الساعي ٢٦٨

الرابع ص : ٢٦٨

حماد بن عثمان از امام صادق عليه السلام نقل میکند، فرمودند: کسیکه بعد هر نماز صبح قبل از سخن گفتنش (با دیگران) بگوید: «رَبِّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ عَلَيَّ [أَهْلِ بَيْتِهِ وَ فِي [وَقَى] اللَّهُ وَ جِهَهُ مِنْ نَفْحَاتِ النَّارِ» آتش حفظ میکند

*دعایی پر برکت از امام هفتم عليه السلام

- عَنْ ابْنِ أَبِي عَمِيرٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو جَعْفَرٍ الشَّامِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي رَجُلٌ بِالشَّامِ يُقَالُ لَهُ هِلْقَامُ بْنُ أَبِي هِلْقَامٍ قَالَ: أَتَيْتُ أَبَا إِبْرَاهِيمَ عليه السلام فَقُلْتُ لَهُ جُعِلَتْ فِدَاكَ عَلَّمَنِي دُعَاءً جَامِعاً لِلدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ أَوْجِزُ فَقَالَ قُلْ فِي دُبْرِ الْفَجْرِ إِلَى أَنْ تَطْلُعَ الشَّمْسُ - سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ وَ بِحَمْدِهِ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ أَسْأَلُهُ مِنْ فَضْلِهِ قَالَ هِلْقَامٌ لَقَدْ كُنْتُ مِنْ أَسْوَأِ أَهْلِ بَيْتِي حَالًا فَمَا عَلِمْتُ حَتَّى أَتَانِي مِيرَاثٌ مِنْ قِبَلِ رَجُلٍ

مَا ظَنَنْتُ أَنْ بَيْنِي وَ بَيْنَهُ قَرَابَةٌ وَ إِنِّي الْيَوْمَ لَمِنْ أَيْسَرِ أَهْلِ بَيْتِي وَ مَا ذَلِكَ إِلَّا بِمَا عَلَّمَنِي مَوْلَايَ

الْعَبْدُ الصَّالِحُ عَلَيْهِ السَّلَامُ (ط - الإسلامية)، ج ۲، ص: ۵۵۰

هلقام روایت میکند که بخدمت امام هفتم علیه السلام رفتم، و عرضه داشتم دعائی کوتاه و جامع که برای دنیا و آخرت سودمند باشد به من بیاموز. حضرت فرمود: بعد از نماز صبح قبل از طلوع آفتاب بگو: (منزه است خداوند عظیم و سپاس او راست، از خداوند طلب مغفرت می کنم و از فضل او مسألت مینمایم).

هلقام گوید: وضع من در میان قوم و خویش خود از همه بدتر بود که ناگهان از مردیکه هرگز از خویشی او با خود اطلاع نداشتم ارثی فراوان به من رسید، و اکنون وضع من از همه فامیلم بهتر است و این جز نتیجه دعای حضرت موسی بن جعفر علیه السلام نمیباشد.

* جهت دفع هفتاد نوع از بلاء

عَنِ الصَّادِقِ علیه السلام قَالَ: مَنْ بَسَمَلَ وَ حَوَّقَ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ مِنَ الْفَجْرِ وَ الْمَغْرِبِ سَبْعًا دَفَعَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ سَبْعِينَ نَوْعًا مِنْ أَنْوَاعِ الْبَلَاءِ أَهْوَنُهَا الرِّيحُ وَ الْبَرَصُ وَ الْجُنُونُ وَ يُكْتَبُ فِي دِيْوَانِ السُّعْدَاءِ

وَ إِنْ كَانَ شَقِيًّا بِحَارِ الْأَنْوَارِ (ط - بیروت)، ج ۸۳، ص: ۱۱۲

از حضرت صادق علیه السلام است که فرمود: کسیکه بعد نمازهای صبح و مغرب ۷ بار بسم الله و لا حول و لا قوة الا بالله بگوید خدای تعالی ۷۰ نوع از انواع بلاها از او دور میکند که ساده ترین و پائین ترینش باد و برص (پیسی) و دیوانگی است و نامش در دفتر سعادت‌نمان نوشته شود اگرچه (در اصل) شقاوت‌مند و نگون بخت بوده باشد

* دعایی بر دنیا و آخرت، که باعث شود هشت در بهشت بر انسان باز شوند

عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ يَقَالُ لَهُ شَيْبَةُ الْهُدَلِيِّ فَقَالَ لَهُ يَا نَبِيَّ اللَّهُ إِنِّي شَيْخٌ قَدْ كَبُرَتْ سِنِّي وَ ضَعُفَتْ قُوَّتِي عَمَّا كُنْتُ تَعَوَّدْتُهُ نَفْسِي مِنْ صَلَاةٍ وَ صِيَامٍ وَ حَجٍّ وَ جِهَادٍ فَعَلَّمَنِي يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعِدْ فَأَعَادَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا حَوْلَكَ صَحْرَةٌ [شَجْرَةٌ] وَ لَا مَدْرَةٌ إِلَّا وَ قَدْ بَكَتْ مِنْ رَحْمَتِكَ إِذَا صَلَّيْتَ الصُّبْحَ فَقُلْ عَشْرَ مَرَّاتٍ سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ وَ بِحَمْدِهِ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ فَإِنَّ اللَّهَ يُعَافِيكَ بِذَلِكَ مِنَ الْعَمَى [الْعَمَى] وَ الْجُنُونِ وَ الْجَذَامِ وَ الْفَقْرِ وَ الْهَدْمِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا لِلدُّنْيَا فَمَا لِلْآخِرَةِ قَالَ تَقُولُ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ اللَّهُمَّ اهْدِنِي مِنْ عِنْدِكَ وَ أَفِضْ عَلَيَّ مِنْ فَضْلِكَ وَ انْشُرْ عَلَيَّ مِنْ رَحْمَتِكَ وَ أَنْزِلْ عَلَيَّ مِنْ بَرَكَاتِكَ قَالَ فَاقْبَضْ عَلَيْهِنَّ بِيَدِهِ ثُمَّ مَضَى فَقَالَ رَجُلٌ لِابْنِ عَبَّاسٍ [مَا] أَشَدَّ مَا قَبِضَ عَلَيْهَا خَالِكَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَا إِنَّهُ

إِنْ وَاقَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَمْ يَدْعُهَا مُتَعَمِّدًا فَتَحَ اللَّهُ لَهُ ثَمَانِيَةَ أَبْوَابٍ مِنَ الْجَنَّةِ يَدْخُلُ مِنْ أَيِّهَا شَاءَ جَامِعٌ

الأخبار (للشعيرى)، ص: ۹۳ الأمالى (للصدوق) / ترجمه كمره‌ای، متن، ص: ۵۶

مردی بنام شبیه هذلی خدمت رسول خدا ﷺ آمد عرضکرد من پیره مردی سالخورده‌ام و از کارهای نماز و روزه و حج و جهاد خود ناتوان شدم یا رسول الله بمن کلام سودمندی بیاموز و وظیفه‌ام سبک کن حضرت فرمود دوباره بگو تا سه بار تقاضای خود را باز گفت رسول خدا فرمود درخت و کلوخی نیست جز آنکه از ضعف تو گریست چون نماز صبح بخوانی ده بار بگوسبحان الله العظيم و بحمده و لا حول و لا قوة الا بالله العلي العظيم براستی خدای عز و جل بوسیله آن تو را از کوری و دیوانگی و خوره و فقر و شکستگی عافیت دهد عرضکرد یا رسول الله این برای دنیا است برای آخرت چه؟ فرمود در دنبال هر نمازی میگوئی اللهم اهدنی من عندک و افض علی من فضلک و انشر علی من رحمتک و انزل علی من برکاتک - خدایا مرا از طرف خود رهنمائی کن و از فضل خود بر من بیافشان و از رحمت خود بر من بپراکن گوید آن مرد با دست آنها را شماره گذاشت مردی باین عباس گفت خالت چه محکم آنها را دریافت میکند؟ پیغمبر فرمود هلا اگر آنها را بروز قیامت برساند و عمدا ترک نکند هشت در بهشت بروی او باز شود که از هر کدام خواهد وارد بهشت گرد

* اثر عجیب تعقیب در بین الطلوعین *

قال عبد الله بن أبي يعفورٍ للصادق عليه السلام جُعِلَتْ فِدَاكَ يُقَالُ مَا اسْتُنْزِلَ الرَّزْقُ بِشَيْءٍ مِثْلَ التَّعْقِيبِ فِيمَا بَيْنَ طُلُوعِ الْفَجْرِ إِلَى طُلُوعِ الشَّمْسِ فَقَالَ أَجَلٌ وَ لَكِنْ أَخْبِرْكَ بِخَيْرٍ مِنْ ذَلِكَ أَخَذَ الشَّارِبُ وَ

تَقْلِيمِ الْأُظْفَارِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فقيه ۱/۱۲۷

عبدالله بن ابی یعفور به امام صادق علیه السلام عرضکردجانم فدایت شودمیگویند چیزی برای فروریختن روزی ایمانندتعقیب (خواندن بعدنماز صبح) بین طلوع فجر تا طلوع خورشیدنیست حضرت فرمودندبله ولكن من به توبه چیزی برتر از این (برای فروریختن روزی) خبردهم و آن گرفتن شارب (اضافات سبیل) و کوتا ه کردن ناخنها در روز جمعه است

* قرائت سوره دهر، صبح پنجشنبه باهمراه بودن، آثار فراوان و عاقبت بخیری *

عن أبي جعفر عليه السلام قال من قرأ هل أتى على الإنسان في كل غداة خميس روجه الله من الحور العين ثمانمائة عذراء و أربع آلاف ثيب و حوراء من الحور العين و كان مع محمد ﷺ بحار الأنوار

(ط - بيروت)، ج ۸۲، ص: ۳۸

امام محمد باقر علیه السلام فرمود: کسی که سوره هل أتى على الإنسان را در بامداد هر پنجشنبه بخواند، خداوند هشتصد حوری باکره و چهار هزار حوری شوهر دیده، و جز اینها (باز) از حور العين دیگر نیز به همسری او در آورده و (در بهشت) همراه با رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم باشد.

*ذکری بعدنما زهای صبح و عصر ، که بواسطه آن ، خدامهمات او را کفایت کند

عن الصادق جعفر بن محمد عليه السلام عن أبيه عن آبائه عليهم السلام قال رسول الله صلى الله عليه وآله قال الله جل جلاله يا ابن آدم اذكرني بعد الغداة ساعة و بعد العصر ساعة أكفك ما أهمك. الأمالی (للسدوق)، النص، ص:

۳۲۰

رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمود خدای جل جلاله فرماید ای پسر آدم یک ساعت در صبح مرا یاد کن و یک ساعت پس از عصر تا آنچه مهم داری کفایت کنم.

*دو خاصیت ارزشمند در ذکر صلوات و عجل فرجهم، بعدنما زهای صبح و ظهر

عن الصادق عليه السلام من قال بعد صلاة الفجر و بعد صلاة الظهر - اللهم صل على محمد و آل محمد و عجل فرجهم لم يمت حتى يدرك القائم من آل محمد عليهم السلام. بحار الأنوار (ط - بيروت)، ج ۸۳، ص: ۷۷ مصباح المتعبد و سلاح المتعبد، ج ۱، ص: ۳۶۸

حضرت صادق علیه السلام فرمود: هر کس بعدنما زهای صبح و ظهر بگوید

« اللهم صل على محمد و آل محمد و عجل فرجهم »

نمی میرد مگر اینکه قائم آل محمد عليهم السلام را درک میکند

عن ابی بصیر قال سمعت ابا عبد الله عليه السلام يقول الصلاة على محمد و آل محمد فيما بين الظهر و العصر تعدل سبعين ركعة بحار ۸۳ ص ۷۵

ابو بصیر از امام صادق عليه السلام نقل کند که ایان بارها می فرمود درود بر محمد و آلش بین ظهر و عصر برابری میکند با هفتاد رکعت

*ذکری بعدنما زهای عصر ، که آثار فراوان بر او هست

عن الرضا عليه السلام عن آبائه عليهم السلام عن أمير المؤمنين عليه السلام قال :

قال رجل للنبي صلى الله عليه وآله يا رسول الله علمني عملاً صالحاً لا يحال بينه و بين الجنة قال صلى الله عليه وآله لا تغضب و لا تسأل شيئاً و ارض للناس ما ترضى لنفسك فقال يا رسول الله زدني قال إذا صليت العصر

فَاسْتَغْفِرِ اللَّهَ سَبْعًا وَ سَبْعِينَ مَرَّةً تَحُطُّ عَنْكَ عَمَلُ سَبْعٍ وَ سَبْعِينَ سَيِّئَةً قَالَ مَا لِي سَبْعٌ وَ سَبْعُونَ سَيِّئَةً فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَاجْعَلْهَا لَكَ وَ لِأَبِيكَ قَالَ مَا لِي وَ لِأَبِي سَبْعٌ وَ سَبْعُونَ سَيِّئَةً فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اجْعَلْهَا لَكَ وَ لِأَبِيكَ وَ لِأُمَّكَ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا لِي وَ لِأَبِي وَ أُمِّي سَبْعٌ وَ سَبْعُونَ سَيِّئَةً قَالَ ﷺ اجْعَلْهَا لَكَ وَ لِأَبِيكَ وَ أُمَّكَ وَ لِقَرَابَتِكَ بَحَارِ الْأَنْوَارِ (ط - بيروت)، ج ٧٤، ص: ١٢٣

. از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام روایت شده که مردی به پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم عرض کرد که ای رسول خدا بمن کردار شایسته‌ای بیاموز که میان آن کردار و بهشت فاصله‌ای نباشد. فرمود: خشم مکن و چیزی از کسی نخواه، هر چه را برای خود می‌پسندی برای مردم همان را بیسند. عرض کرد: ای رسول خدا بیشتر بفرما فرمود: هر گاه نماز عصر را خواندی هفتاد و هفت مرتبه طلب آمرزش از خدا کن که هفتاد و هفت گناه از تو بریزد. عرض کرد من هفتاد و هفت گناه ندارم فرمود قرار ده آن را برای خود و پدرت عرض کرد برای من و پدرم هفتاد و هفت گناه نیست. سپس رسول خدا باو فرمود: برای خود و پدر و مادرت قرار ده عرض کرد برای من و پدر و مادرم این قدر گناه نیست فرمود: برای خودت و آنها و فامیلت قرار ده.

*** ذکر بعد نمازهای عصر، که بواسطه آن، خدای تعالی صاحبش ووالدین او و نزدیکان او را می**

آمرزد

— عن أبي عبد الله عليه السلام قال من استغفر الله في أثر العصر سبعين مرة غفر الله له ذنوب خمسين عاما فإن لم يكن غفر لوالديه فإن لم يكن فلقرابته فإن لم يكن فلجيرانه فلاح السائل و نجاج المسائل، ص: ١٩٩

. از حضرت صادق علیه السلام روایت شده که هر کس در بعد نماز عصر هفتاد بار استغفار کند خدا بر او گناه پنجاه ساله او را میبخشد پس اگر اینقدر گناه نداشت خدا والدین او را می آمرزد اگر اینقدر گناه نبود پس گناه نزدیکان او را می آمرزد پس اگر اینقدر گناه نبود پس برای همسایه هایش میباشد (گناه آنها را می آمرزد).

*** ذکر بعد نمازهای عصر جمعه، که بواسطه آن، خدای تعالی بر صاحبش صد هزار حسنه بنویسد**

و صد هزار گناه از او پاک کند و صد هزار حاجت بر او بر آورده کند و صد هزار درجه بر او بالابد

— عن حماد بن عثمان أنه سأل أبا عبد الله عليه السلام قال أخبرنا عن أفضل الأعمال يوم الجمعة فقال الصلاة على محمد و آل محمد مائة مرة بعد العصر و ما زدت فهو أفضل و في حديث آخر رواه عبد الله بن سنان و ابن إسماعيل عن أخيه عن أحدهما ع قال: إذا صليت يوم الجمعة فقل اللهم صل

علی محمد و آل محمد الأوصیاء المرضیین بأفضل صلواتک و بارک علیهم بأفضل برکاتک و السلام علیہ و علیہم و علی ارواحہم و أجسادہم و رحمۃ اللہ و برکاتہ کتب اللہ لہ مائۃ ألف حسنة و محاسبہ مائۃ ألف سیئة و قضی لہ بہا مائۃ ألف حاجۃ و رفع لہ بہا مائۃ ألف درجۃ المحاسن، ج ۱، ص: ۵۹ الکافی (ط - الإسلامیة)، ج ۳، ص: ۴۲۹

حماد بن عثمان از امام صادق علیه السلام سؤال کرد که افضل و برترین اعمال روز جمعه چیست؟ پس ایشان فرمود صلوات بر محمد و آل ایشان، صد بار بعد عصر و هر چه بیشتر شاد افضل است

و در حدیث دیگری از یکی از امامین باقر و صادق علیهما السلام وارد است که وقتی نماز عصر را خواندی بگو

«اللهم صل علی محمد و آل محمد الأوصیاء المرضیین بأفضل صلواتک و بارک علیهم بأفضل برکاتک و السلام علیہ و علیہم و علی ارواحہم و أجسادہم و رحمۃ اللہ و برکاتہ»

خدا بر او صد هزار حسنه بنویسد و صد هزار گناه از او پاک کند و صد هزار حاجت بر او بر آورده کند و صد هزار درجه بر او بالا برد

***ذکری بعد نمازهای عصر که بواسطه آن، خدای تعالی امر میفرماید نامه عملش را پاره کنند هر چه باشد**

عن أبي عبد الله عليه السلام عن أبيه قال قال رسول الله صلى الله عليه وآله من قال بعد صلاة العصر في كل يوم مرة واحدة

أستغفر الله الذي لا إله إلا هو الحي القيوم ذا الجلال و الإكرام و أسأله أن يتوب علي توبۃ عبد ذليل خاضع فقير بائس مسكين مستكين مستجير لا يملك لنفسه نفعا و لا ضرا و لا موتا و لا حياة و لا نشورا أمر الله تعالی بتخريق صحيفته كائنه ما كانت فلاح السائل و نجاح المسائل، ص: ۲۰۱

از امام صادق عليه السلام نقل است پیامبر فرمودند هر کس بعد نماز عصرش در هر روز یکبار بگوید

أستغفر الله الذي لا إله إلا هو الحي القيوم ذا الجلال و الإكرام و أسأله أن يتوب علي توبۃ عبد ذليل خاضع فقير بائس مسكين مستكين مستجير لا يملك لنفسه نفعا و لا ضرا و لا موتا و لا

حياة و لا نشورا

خدای تعالی امر میفرماید نامه عملش را پاره کنند هر چه باشد

*ذکری که با آن، انواع بلاء را از صاحبش، برطرف میشود و او را عاقبت بخیر و سعادت مند میکند

– عن الصادق عليه السلام قال: من بسم الله و حولق في دبر كل صلاة من الفجر و المغرب سبعا دفع الله تعالى عنه سبعين نوعا من أنواع البلاء أهونها الريح و البرص و الجنون و يكتب في ديوان السعداء و إن كان شقيا بحار الأنوار (ط – بيروت)، ج ۸۳، ص: ۱۱۲

از امام صادق عليه السلام نقل است فرمودند هر کس در پشت نماز های صبح و مغرب هفت بار بسم الله و لاقوه الا بالله را بگوید خدا از او هفتاد نوع از انواع بلاء از او برطرف کند که کمترینش باد (خره) پیسی و دیوانگی است و نام او اگر چه در دیوان بدبختان و تیره روزان باشد در دیوان سعادت مندان بنویسد

عن أبي الحسن يعني الرضا عليه السلام قال قال أمير المؤمنين عليه السلام من قال بسم الله الرحمن الرحيم* و لا حول و لا قوة إلا بالله العلي العظيم سبع مرات و هو ثاني رجله بعد المغرب قبل أن يتكلم و بعد الصبح قبل أن يتكلم صرف الله تعالى عنه سبعين نوعا من أنواع البلاء أدناها الجذام و البرص و السلطان و الشيطان فلاح السائل و نجاح المسائل، ص: ۲۳۱

حضرت ابی الحسن امام رضا علیه السلام به نقل از امیر المؤمنین علیه السلام فرمود: «هر کس بعد از نماز مغرب در حالی که پاهایش را از حالت نشستن در نماز جمع کند، و راحت بنشیند، و پیش از آنکه سخن بگوید، و نیز بعد از نماز صبح پیش از آنکه سخن بگوید، هفت بار بگوید:

«بسم الله الرحمن الرحيم، و لا حول و لا قوة إلا بالله العلي العظيم.»

– به نام خداوند رحمت گستر مهربان، و هیچ دگرگونی و نیرویی نیست جز به وسیله خداوند بلند مرتبه بزرگ.

خداوند متعال هفتاد نوع از انواع بلا و گرفتاری را از او دور می‌سازد، که کمترین آنها جذام و پیسی و شر سلطان و فرمانروا و شیطان است.»

*تعقیبی که، هفتاد حاجت دنیوی و سی حاجت اخروی، باذن الهی، با آن بر آورده میشود

عن أبي عبد الله عليه السلام قال من قال بعد صلاة الفجر و بعد صلاة المغرب قبل أن يثني رجله أو يكلم أحدا إن الله و ملائكته يصلون على النبي يا أيها الذين آمنوا صلوا عليه و سلموا تسليما اللهم صل

علی محمد النبى و علی ذریته و علی اهل بیته مره واحده قضی الله تعالی له مائه حاجه سبعون
منها للدنیا و ثلاثون للآخرة فلاح السائل و نجاح المسائل، ص: ۲۳۰

امام صادق علیه السلام فرمود: «هر کس بعد از نماز صبح و مغرب، پیش از آنکه پاهایش را از حالت نشستن در نماز جمع کند و راحت بنشیند، یا با کسی سخن بگوید، یک بار بگوید:

«إن الله و ملائکته يصلون علی النبى، یا ایها الذین آمنوا، صلوا علیه و سلموا تسلیما.

اللهم، صل علی محمد النبى و علی ذریته و علی اهل بیته.» - براستی که خداوند و فرشتگانش بر پیامبر اکرم درود و رحمت می فرستند، ای کسانی که ایمان آورده اید، بر او درود فرستاده و کاملاً تسلیم او شوید. خداوند، بر حضرت محمد پیامبر اکرم و بر فرزندان او بر اهل بیتش درود فرست.

خداوند متعال صد حاجت او را بر آورده می سازد، که هفتاد حاجت آن اخروی «۱» و سی حاجت آن دنیوی است.»

عن أبی عبد الله عليه السلام قال: قال رسول الله صلى الله عليه وآله من صلى الغداة فقال قبل أن ينقض ركبتيه عشر
مرات لا إله إلا الله وحده لا شريك له له الملك و له الحمد يحيى و يميت و يحيى و هو
حى لا يموت بيده الخير و هو على كل شىء قدير - و فى المغرب مثلها لم يلق الله عز و جل عبد
بعمل أفضل من عمله إلا من جاء بمثل عمله. وسائل الشيعه، ج ۶، ص: ۴۷۶

امام صادق علیه السلام به نقل از رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «هر کس نماز صبح را بخواند و پیش از خم کردن زانوها و راحت نشستن، ده بار بگوید:

«لا إله إلا الله وحده لا شريك له، له الملك و له الحمد، يحيى و يميت، و يحيى و هو حى لا يموت، بيده الخير، و هو على كل شىء قدير.»

- معبودی جز خداوند وجود ندارد، که یگانه است و شریکی برای او نیست، و فرمانروایی از آن اوست، و ستایش مختص اوست، زنده می گرداند و می میراند، و می میراند و زنده می کند، و او خود زنده ای است که نمی میرد، و خیر و خوبی تنها به دست [جمال] اوست، و او بر هر چیز تواناست.

و هنگام غروب آفتاب [و یا: بعد از نماز مغرب] مانند آن را بگوید، هیچ بنده ای به عملی برتر از عمل او با خداوند - عز و جل - ملاقات نمی نماید، مگر کسی که عملی مانند او را بجا آورده باشد.»

قال الصادق عليه السلام من قال إذا صلى المغرب ثلاث مرات - الحمد لله الذى يفعل ما يشاء و لا يفعل ما
يشاء غيره أعطى خيرا كثيرا. تهذيب الأحكام (تحقيق خراسان)، ج ۲، ص: ۱۱۵

الحمد لله الذي يفعل ما يشاء و لا يفعل ما يشاء غيره

خیر و خوبی زیادی به او داده میشود

***دعایی که در اثر معرفت به قدرت الهی باعث بخشش همه گناهان میشود**

و يقول أيضا بعد صلاة المغرب و بعد صلاة الفجر - سبحانك لا إله إلا أنت اغفر لي ذنوبي كلها جميعا فإنه لا يغفر الذنوب كلها جميعا إلا أنت فقد روى الحسن بن محبوب عن أبي أيوب - عن محمد بن مسلم عن أبي جعفر عليه السلام يرفعه إلى النبي صلى الله عليه وآله في حديث هذا المراد منه أن العبد إذا قال ذلك قال الله جل جلاله للكتبة اكتبوا لعبدي المغفرة بمعرفته أنه لا يغفر الذنوب كلها جميعا إلا أنا

بحار الأنوار (ط - بيروت)، ج ۸۳، ص: ۹۸

و همچنین بعد از نماز مغرب و نماز صبح بگوید:

«سبحانك، لا إله إلا أنت، اغفر لي ذنوبي كلها جميعا، فإنه لا يغفر الذنوب كلها إلا أنت»

- پاک و منزهی تو، معبودی جز تو نیست، تمام گناهانم را ببامرز، زیرا جز تو کسی همه گناهان را نمی آمرزد.

زیرا در ضمن روایتی از امام باقر علیه السلام به نقل از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله بدین مضمون آمده است: «وقتی بنده این را گفت، خداوند - جل جلاله - به فرشتگان نویسنده اعمال می فرماید: در برابر این شناخت بنده ام که همه گناهان را جز من کسی نمی تواند ببامرز، مغفرت و آمرزش برای او بنویسید.»

***تعقیبی موثر برای برطرف شدن فقر و تهیدستی و تنگی معیشت**

عن عبید بن زرارة قال: حضرت ابا عبد الله عليه السلام و شكاً إليه رجل من شيعته الفقر و ضيق المعيشة و أنه يجول في طلب الرزق البلدان فلا يزداد إلا فقرا فقال له أبو عبد الله عليه السلام إذا صليت العشاء الآخرة فقل و أنت متأن:

- «اللهم إنه ليس لي علم بموضع رزقي و إنما أنا أطلبه بخطر على قلبي فأجول في طلبه البلدان فأنا فيما (أنا طالب) كالحيران لا أدري أ في سهل هو أم في جبل أم في أرض أم في سماء

أم في بر أم في بحر و علي يدي من و من قبل من و قد علمت أن علمه عندك و أسبابه بيدك و أنت الذي تقسمه بلطفك و تسببه برحمتك اللهم فصل علي محمد و آله و اجعل يا رب رزقك لي واسعا و مطلبه سهلا و مأخذه قريبا و لا تعنني بطلب ما لم تقدر لي فيه رزقا فإنك غني عن عذابي و أنا فقير إلي رحمتك فصل علي محمد و آله و جد علي عبدك بفضلك إنك ذو فضل عظيم»

قال عبید بن زرارۃ فما مضت بالرجل مدۃ مدیدۃ حتی زال عنه الفقر و حسنت أحواله مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۵، ص: ۱۰۲

عبید بن زرارۃ نقل می کند و می گوید: در محضر امام صادق علیه السلام بودم که مردی از شیعیان و پیروانش از ناداری و تنگی روزی و اینکه در طلب روزی، شهرها را می گردد ولی جز بر فقر او افزوده نمی گردد، شکایت و گله نمود. حضرت به او فرمود: هنگامی که نماز عشا را بجا آوردی، به آرامی و تأنی بگو:

– خداوندا، براستی که من به محل روزی ام آگاهی ندارم، و تنها به واسطه افکاری که بر دلم [خطور می کنند] آن را جستجو می نمایم، و در طلب آن در شهرها و آبادیها می گردم، پس من در طلب آن همانند سرگشته و حیران هستم. نمی دانم آیا آن در دشت است یا در کوه، در زمین است یا در آسمان، در خشکی است یا در دریا، و بر دستان چه کسی است و در نزد کیست؟ ولی بی گمان می دانم که علم آن در نزد توست، و اسبابش به دست توست، و تویی که به لطف خویش آن را تقسیم می فرمایی، و به رحمت خود جفت و جور می نمایی. خداوندا، پس بر محمد و آل او درود فرست، ای پروردگار من، روزیات را بر من گسترده و جستجوی آن را آسان، و جایگاه گرفتنش را نزدیک گردان، و مرا در طلب آنچه که برای من روزی مقدر نفرموده ای به رنج و مشقت نینداز، زیرا تو از عذاب کردن من بی نیازی، و من به رحمتت نیازمندم، پس بر محمد و آل او درود فرست، و به فضل خویش بر بندهات بخشش فرما، که تو صاحب فضل بزرگ می باشی.

عبید بن زرارۃ می گوید: اندک زمانی بر آن مرد نگذشت که فقر و ناداری اش برطرف شد، و توانگر گردید و حالش نیکو شد.

*دعا و عملی جهت فرزندان رشدن

عن أبي جعفر الأول محمد الباقر بن علي بن الحسين بن علي عليه السلام:

أن رجلا شكأ إليه قلة الولد و أنه يطلب الولد من الإماء و الحرائر فلا يرزق له و هو ابن ستين سنة فقال عليه السلام قل ثلاثة أيام في دبر صلاتك المكتوبة صلاة العشاء الآخرة و في دبر صلاة الفجر

«سبحان الله سبعين مرة و أستغفر الله سبعين مرة و تخرمه بقول الله عز و جل استغفروا ربكم إنه كان غفارا يرسل السماء عليكم مدرارا و يمددكم بأموال و بنين و يجعل لكم جنات و يجعل لكم أنهارا ثم واقع امرأتك الليلة الثالثة» طب الأئمة عليهم السلام، ص: ۱۳۰

از امام باقر علیه السلام نقل است: مردی به ایشان از کمی فرزند، شکایت کرد و اینه از زنان و کنیزانش فرزند میخواست ولی روزی او نمیشود حضرت علیه السلام به او فرمودند ۳ روز پشت نماز واجب عشایت و بعد نماز صبح ۷۰ بار بگو سبْحان الله و ۷۰ بار بگو استغفر الله و بعد (این دو ذکر این آیه را بخوان) استغفر و اربکم إنه کان غفارا یرسل السماء علیکم مدرارا و یمدکم بأموال و بنین و یمدکم بجنت و یمدکم بجنت و یمدکم بجنت و یمدکم بجنت

۶- چند نکته فقهی درباره تعقیب نماز

- تعقیب، پس از نمازهای مستحب هم مستحب است؛ هر چند استحباب آن بعد از نمازهای واجب بیشتر است.

- تعقیب باید از نظر عرف متصل به نماز باشد.

- ظاهراً نشستن بعد از نماز بدون دعا کردن یا دعا کردن بدون نشستن در غیر سفر و حالت ناچاری، تعقیب نماز به حساب نمی آید. اما در سفر و حالات ناچاری در حال راه رفتن و یا سواره بودن راهم شامل میشود

- بهتر این است که انسان در حال انجام تعقیب نماز هم مانند خود نماز رو به قبله و با طهارت باشد و ذکرها و دعاها را به عربی بگوید و دعاهای وارد شده را بخواند.

البته غیر موارد مذکور راهم شامل میشود هر چند آنها افضل و برترند العروه الوثقی (للسید الیزدی)، ج ۱، ص: ۷۰۳ تحریر الوسیله، ج ۱، ص ۱۸۵.

ولاحول ولاقوه الا بالله العلی العظیم

والحمد لله رب العالمین

اللهم تقبل منا هذا القلیل واحشرنا ووالدینامع محمد و آله الطاهرین

کمترین و کوچکترین دوستان اهل بیت علیهم السلام و خدام آستان مبارک امام عصر علیه السلام

احمد رضا انصاری

